

Wäljawõtted karnisoni määrustikust .
[Eesti : s.n., 1923] 90 lk. ; 22 cm.

B12729371

EST.MF.3447

Ar 923
Valjavõtted

AR EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

128 741 x

Wäljawöttes Karnisoni määrustikust.Karnisoni Ulem.

1. Sõjawäed, kes asuwad rahwarikas kohtades / linnades, alewis, külades / moodustawad selle karnisoni. Igas niisuguses punktis määratakse wanem sõjawäelane Karnisoni Ulemaks / Sõjainistri poolt/.
2. Karnisoni ülemateks wõiwad määratud saada kohalikud wäeosa ülemad, linna komandant / sel' juhtumisel kui komandant saab määratud Karnisoni ülemaks, teist komandandi kohuse täitjat ei määrata / rahwawäe ülemad.
3. Kuni Karnisoni ülema määramiseni päewakäsuga, täidab wanem koha peal olew wäeosa ülem Karnisoni ülema kohuseid - nii maa kui merewäelane.
4. Asudes Karnisoni ülema kohuste täitmisele, awaldaab Karnisoni ülem sellest oma päewakäsus teadmiseks; mille järele kõik Karnisonis wiibiwad wäeosa ülemad peawad ilmuma tema juurde, tema poolt määratud ajal. Ühtlasi annab Karnisoni ülem ka teada kohalistele kodanliste wõimudele oma ameti kohuste täitmisele asumisest.
5. Kui tuleb karnisoni piirkonda wanem aukraadis, kui Karnisoni ülem, siis wiimane jätkab oma kohuste täit-

mist, kuid peab ilmuma wanemale.

6. Ajutiselt oma kohuste täitmiselt lahkudes, kannab sellest ette Sõjaministrile, määrab omale asetäitja, avaldab oma pwk. oma lahkumisest, asetäitja määramisest ja annab sellest teada kohaliste kodanliste wõimudele.
7. Kõik karnisoni Ulema käsud ja korraldused täidetakse kõige sõjawäe asutuste ja isikute poolt, kes kuuluvad karnisoni, kui ka nende poolt, kes ajutiselt karnisonis wiibivad ehk läbi sõidavad.
8. Karnisoni ülem peab: 1) walwama distsipliini ja wälimise korra järele wäeosades, kui ka üksikute sõjawäelaste ülespidamise eest, kus juures tema ei sega wäeosades walitsewa sisekorra ega majanduse asjusse, 2) walwab täpipealse karauli ja karnisoni teenistuse järgi, 3) walwab temale alluwa komandantide täpipealse kohuste täitmise järel.
9. Kui karnisoni wäeosades märkab korratusi ja distsipliini rikkumisi, siis wõtab wastawad abinõud tarwitusele korratuste likwideerimiseks ja kannab sellest ette oma ülemusele.
10. Kõrwaldab kõik arusaamatused mis tekiwad ühes punktis paigutatud wäeosade wahel, nagu: korteri, õppe

platside, laskeplatside, maneschide j.n.e. tarvitamisel, ära määrates järjekorda ja aega nende tarvitamiseks.

11. Kui kodanlised võinud nõuavad abi korra jalule seadmiseks, siis karnisoni ülem toeb vastava korralduse, millest igakord tuleb ettekanda oma ülemale.

K o m a n d a n t.

12. Linnades, kus ei ole komandanti ettenähtud, komandandi kohuseid täidavad maakonna rahwawäe ülemad; niisugustes kohtades, kus ei ole maakonna rahwawäe ülemaid, määrab karnisoni ülem komandandi kohuste täitjaks ühe staap-ohwitseri, kuid wiimane ei wõi olla üksiku wäeosa ülem.
13. Komandant määratakse neist wäeosadest, mis alluvad karnisoni ülemale. Kui karnisoni ülem leiab tarwiliku olewat komandanti määrata wäeosast, mis temale otsekohe ei allu, siis kannab sellest oma ülemusele ette.
14. Komandant allub otsekohe karnisoni ülemale.
15. Komandant peab: 1) distsipliini ja wälimise korra, 2) täpise karauli ja karnisoni teenistuse, 3) kroonu / Sõjaministeeriumi alla alluwate/ majade, 4) peawahis walwe all olewate wangide ja 5) sõjawäe

haigemajade üleüldise korra järgi walwama. Tema kokohus on ka hoolitseda karauli toimkonna vähendamise eest, millest peab ettekandma Karnisoni ülemale.

16. Kõik karnisonis ettetulewad erakorralised tööd, toimkonnad ja karaulide koosseisu, suurendamise ja vähendamise, ja nende ärajagamise kohta üksikute wäeosade wahel, seab komandant kokku toimkonna lehe, mille esitab Karnisoni ülemale kinnitamiseks.
17. Komandant korraldab läbiminewate komandode korteritesse paigutamist ja toitlustamist.
18. Komandandile alluwad kõik komandod tulekahjul, tarwituse korral wõib ta weel nende suurendamist nõuda.
19. Kui kellegi sõjawäelase poolt saab rikutud sõjawäeline ehk üleüldine kord ja julgeolek, komandant teatab otsekohe nende wäeosade ülematele, kuhu kuuluwad süüdlased, ehk wõtab tarwitusele abinõud korratuste likwideerimiseks. Juhtumisest kannab Karnisoni ülemale ette.
20. Walwab selle järgi, et teenistuse asjus, nii ka puhkusele ilmunud sõjawäelased ei wiibiks karnisoni piirkonnas rohkem aega kui on lubatud ja ei wiibiks ilma sellekohase tunnistuseta.
21. Sissesõitjate registreerimiseks peab kaks raamatud,

üks ohvitseride, ametnike ja teine sõdurite jaoks, kuhu sissekantakse: kunas keegi tulnud, kelle poolt tunnistus allakirjutud, korteri aadress ja kunas lõpeb puhkus.

22. Puhkusel ehk komandeerimisel haigeks jäänud sõjaväelased peavad teatama sellest komandandile, kes määrab komisjoni terwislise seisukorra kindlaks tegemiseks, teadustades haigeks jäänud sõjaväelase ülemusele. Pärast seda walwab selle järgi, et terveks saanud sõjaväelane ilmuks õigel ajal oma wäeosasse, wälja sõidu puhul teeb märkuse tunnistusele ja teatab tema ülemusele.
23. Kui puhkusel wiibiw sõjaväelane mingisugustel seaduslikudel põhjustel ei saa ilmuda teenistuse kohale, siis komandant märgib sellest tunnistuse peale ja teadustab sellest wastawale ülemusele.
24. Komandant walwab selle järgi, et kõik sõjaväelased käiksid wormi järgi riides.
25. Tarbe korral komandant peab abi andma kodanlistele wõimudele.
26. Peale eelpool tähendatud juhtumiste peavad: 1) kõik karnisonis asuwad wäeosad täitma komandandi korraldusi ja käskusi karauli ja karnisoni teenistuse alal

2) linna tulewad ja läbiminevad komandod ja wäeosad on kohustatud oma tulekust ehk läbiminekest üks päew enne teadustama komandandile - komando ehk wäeosa suurusest, 3) puhkusele ehk komandeerimisele ilmunud sõjawäelased on kohustatud ilmuma komandandile ehk esitama oma puhkuse tunnistused.

K a r a u l i t e e n i s t u s .

Üleüldised määrused.

27. Karaulid määratakse: 1) Riigi waranduse kaitseks ja wahi all olevate isikute järele walwamiseks, 2) seltskondliku korra kaitseks, 3) auandmiseks. Kõikide karaulide üleüldine ülesanne on seltskondliku julgeoleku kindlustamine oma ümbruskonnas.
28. Teise järgu tähtsusega ladude, laskeplatsi, tiiride ja teiste vähema tähtsusega ladude juurde määratakse lähema ülema äranägemise järgi wahi postid, kes waranduse otsekohese kaitseks wäljapanewad wahid.
29. Oma ülesannete tähtsuse ja tunnimeeste arwu järele jagunewad karaulid: ohwitseri, all-ohwitseri ja kapralli karaulidesse. Üks karaulidest, kellel suurem tähtsus, nimetatakse pea karauliks. Karauli ülemateks all-ohw. karaulides määratakse all-ohw., tarbe korral võib alla ka kapral.

30. Karaul paneb walja tunnimehed.

Tunnimeesteks nimetatakse r/w., kes püssiga ehk palja terariistaga postile pandud.

MÄRKUS: Tunnimehed, kes rewolwritega warustatud, hoiawad rewolwrid kaburis, terariist tupest wäljawõetult käes. Wangide saatjad wagunites tunnipeal olles hoiawad rewolwrid kaburides, lahtise kaantega ja terariistad tundes.

31. Tunnimeeste postide peale paigutamiseks määratakse üks ehk mitu paigutajad. Kui neid mitu on, siis andakse neile järjekorra №.№. esimene, teine, kolmas j.n.e. Paigutajateks määratakse harilikult kapralid.

32. Ohwitseri karauli, peale ohwitseri-karauli ülema, määratakse weel karauli all-ohwitser, signalist ja käskjalg.

33. Karaulid, kus on hoiu all wangid, nimetakse peawahiks Nendesse karaulidesse määratakse weel wangide talitajad.

34. Karaulide ja wahipostide täpisealse kohuste täitmise ja korra järele walwamiseks määratakse karaulide kordnik /karnisoni korrapidaja ohwitser/. Kordnikule

määratakse abi-rund /karnisoni korrapidaja ohw. abi/.
Tarbe korral, vähese karaulide arvu tõttu, karnisoni
ülema äranägemisel, võib kordnik määramata jääda, sel
juhtumisel tema kohused pandakse wäeosa korrapidaja
ohwitseri peale.

35. Sel' juhtumisel kui karaulisi on palju ja nad üks
teisest kaugel on, jagatakse nad raionidesse, kus
igas raionis oma katauli kordnik ja abi.
36. Karaulid ja wahi postid on Karnisoni ülema ja koman-
dandi käsutada, otsekohe alluvad nad karauli kordni-
kule. Ajutised karaulid /tulekahjul, teatris ja koh-
tus/ alluvad ainult Karnisoni ülemale ja komandan-
dile. Karaulid, mis sõjawäe osade poolt oma sisetee-
nistuse otstarbel väljasaadetud, ei allu Karnisoni
ülemale, komandandile ega karauli kordnikule, waid
oma wäeosa korrapidaja ohwitserile.
37. Peale „kogu“ / COOP / mängimist wahiparaadil, ehk kui
„kogu“ ei mängita, siis peale käsklust: „karauli üle-
mad, keskele, käies marsch“, alluvad kõik karaulid
Karnisoni ülemale, komandandile ja karauli kordnikule.
38. Kõik karaulis wiibiwad ei kuulu distsiplinaar karis-
tuse alla; vähemate süüdegude eest määratakse karis-
tus peale wahetust. Suurema süüteo puhul saadetakse

süüdlane oma väeosasse, kust teine asemele nõutakse.

39. Jalgwägi lähed karauli püssidega, - ratsa vägi mõekadega ja püssid rihmal seljataga, - suurtüki vägi rewolwritega /need suurtüki väeosad kellel püssid - püssidega/ ja mõekadega. Sõjariistad karauli teenistuse juures peavad täiesti korras olema tegewuseks. Iga karaulis olew r/w. peab warustatud olema ühe paki /15/ püssi padrunita. Kes on warustatud rewolwritega /ja ohwitserid/ 7 padrunita. Padruni pakid peavad lahti olema.

40. Tunnimees laeb püssi ainult tarbe korral, kui aga Karnisoni ülem leiab tarwiliku olewat mõne posti peal alati laetud püssidega seista, siis laaditakse püss nelja padrunita enne postile minekut, karauli ruumis.

K a r a u l i t o i m k o n d .

41. Karaulid ja walwe postide toimkonnad määratakse komandandi poolt, selle juures seab komandant kokku: a) täielise karauli toimkonna plaani, b) postide tabeli ühes tunnimeeste ja karaulide iseäraliste kohustega iga posti tarwis, missugused tabelid saavad kinnitatud Karnisoni ülema poolt ja igasse üksikusse

wäeosasse saadetud. Igast karauli toimkonna muudatusest peab komandant õigel ajal wäeosadesse teadustama. Karauli toimkonna plaan ja postide tabelid peawad igas roodus, kes täidab karauli kohuseid, ülewal olema.

42. Alaliste postide arw võib suurendatud saada iseäralistel juhtumistel, millest Karnisoni ülem ette kannab Sõjaministrile, äratähendates suurendamise põhjusi.

MÄRKUS: Mobilisatsiooni väljakuulutamise puhul

wõib postide arw suurendatud ja vähendatud saada, kui see on ettenähtud mobilisatsiooni plaanis, ilma sellekohase luba küsimata Sõjaministrilt.

43. Postide vähendamine võib sündida Karnisoni ülema ette kandel Sõjaministri poolt.
44. Karaul ei tohi ilma wahetuseta jääda rohkem kui 24 tundi.
45. Ühe päewane karauli toimkond määratakse terwelt ühest wäeosast, juhtumisel, kus see võimalik ei ole, tuleb teisest wäeosast täiendada, missugusel juhtumisel täiendawast wäeosast tuleb runð määrata.
46. Karauli tuleb määrata ühest roodust /eskadronist,

- batareist/, äärmisel juhtumisel - ühest bataljonist.
47. Kui ühes karnisonis, wõi punktis on mitmed liiki sõjawäge, siis tuleb karauli toimkonna määramisel käsitada järgmisi reeglid: 1) inseneri wägi määratakse toimkonda üle ühe korra wõrreldes jalawäega, wäljarwatud raudtee tehnilised osad, keda üleüldse karauli teenistusse ei määrata, 2) ratsa wägi määratakse sel' juhtumisel kui jalawägi ei saa anda kolme järjekorralist toimkonda, siis ratsa wägi annab ainult kolmanda toimkonna, 3) wälja ja kindluse suurtüki wägi määratakse karauli toimkonda ühel alusel ratsa wäega, 4) ratsa suurtüki wägi karauli toimkonda ei määrata.
48. Igas karaulis peab olema kolm wahetust tunnimehi, ühes tarwilise arwu paigutajatega. Peale seda määratakse wangide talitajad, kus tarwis /peawahtis/ ja ohwitseri karauli weel üks käskjalg. All-ohwitseri ja kaprali karauli määratakse käskjalg tarbe korral, Karnisoni ülema äranägemise järgi.
49. Ainult ööseks wäljapandawatele postidele saadetakse enne widewiku kaks wahetust tunnimehi iga posti jaoks karauli ruumi, kus nemad wiibiwad kuni hommikuse koiduni. Öösiste tunnimeeste rostidele paiguta

nise ja postidelt ärawõtmise aega määratakse komandandi poolt kindlaks.

50. Paigutajate arv on tingitud postide arvust ja nende kaugusest. Ühel paigutajal ei või rohkem wiit posti olla, ja tunnimeeste postidele paigutamise aeg ei tohi suurem olla kui pool tundi.

Külmadel ilmadel, kui tunnimehi vahetatakse iga tunni järele, määratakse paigutajaid kaks vahetust; kapralli karauli määratakse üks paigutaja, kes waheldamisi karauli ülemaga paigutab tunnimehi postidele.

Kui karauli wäljaastus ühewahetuse paigutajatega ja pärast külma suurenemise tõttu on tarwis kaks wahetust, siis karauli kordnik nõuab otsekohe wastawast wäeosast teise wahetuse wälja.

51. Enne wahi paraadi, kõik karauli toimkonda määratud r/w., pärast nende wahetuse jaotust, kantakse wahikorra lehte, all-ohwitseride ja kapralli karaulides, karauli ülemate, ohwitseri karaulides - karauli all-ohwitseri poolt. Igas roodus peab olema tarwiline arv trükitud wahikorra lehta. Pärast karauli wahetust seatakse wahikorra lehed wäeosa kantseleisse, edasi saatmiseks komandandile.

Sala /parol/ ja pääsesõnad.

52. Parol on sala sõna, mille abil karauli kordnik, ründaja ja karauli ülem teeb kindlaks, et isik, kes annab mingisuguse käsu, tõesti on saadetud ülemuse poolt, kellel on õigus käskede anda. Peale selle paroliga tehakse kindlaks, et vahetusele tulnud karaul on tõesti selleks otstarbeks määratud.
53. Paroliks on alati linna ehk maakoha nimetus.
54. Parol määratakse iga päev Karnisoni ülema poolt ja saadetakse komandandile.
55. Komandant saadab Karnisoni ülema käest saadud paroli ühes wana paroliga kinnise ümbrikus eelmisel päeval sinna wäeosasse, kust järgmiseks päewaks karauli kordnik on määratud - päälkirjaga: karauli koednikule, parol X kuu päewaks. Wäeosas antakse kinnine ümbrik paroliga karaulide kordnikule tema allkirja vastu wälja.
56. Karauli kordnik teatab mõlemad parolid sedelitega ründajale ja karaulide ülematele wahi paraadil.
57. Nendesse karaulidesse, kes ei olnud wahi paraadil, saadab karauli kordnik eelmisel päewal paroli kinnises ümbrikus oma allkirjaga selle wäeosa korrapiidajale ohwitserile, kust on määratud järgmiseks päe-

waks rund. Korrapidaja ohwitser annab paroli edasi rund'ile, kes wahi paraadil omakorda edasi annab karauli ülematele.

58. Kui on olemas postisid, kust tunnimehed woiwad läbi lasta ainult teatawaid isikuid, siis määratakse tein-sala sõna "pääse sõna", mis on selleks, et tunda isikuid, keda tunnimees peab läbi laskma. Selleks nea tunnimees igat niisugusele postile lähenewat isikut kinnipidama ja küsima: „mis on pääse sõna?“, kui pääse sõna ei tea, ehk walesti ütleb, niisugust isikut läbi ei lase.

59. Pääse sõnaks määratakse alati sõjariieta ehk tema oer nimetus, mille algus täht oleks sarnane paroli algus-tähega; näitus: Tallinn - tääk.

60. Pääse sõna määratakse ja saadetakse edasi ühes naru-liga, karauli kordnik teatab pääse sõna ainult non-desse karaulidesse, kus on läbilaske postid.

61. Karauli ülemad paroli kellegile ei teata; pääse sõna teatawad paigutajatele ja läbilaske posti tunnimees-tele.

W a h i p a r a a d .

62. Wahiparaadi kellaaeg määratakse Karnisoni ülema poolt kindlaks.

33. Pool tundi enne wahiparaadi platsile ilmumist peavad karaulid kasarmutes valmis olema; karauli ülemad peavad jaotust kontroleerima ja järel vaatama: nūs-side, padrunite ja riiete korralikust. Peale selle karauli ülemad peavad kontroleerima paigutajaid ja esimese wahetuse tunnimehi, - nende kohuste tädmi-ses; juhtumisel, kui mõni asi ei ole selge, siis peab seda ära seletama.

64. Wahiparaad toimetakse karauli kordniku poolt, ehk wäeosa korrapidaja ohwitseri poolt, kui karauli kord-nik määratud ei ole; wahiparaadiks tuuakse karaulid selleks määratud kohale $\frac{1}{2}$ tundi enne wahiparaadi algust, wormis, mis on ettenähtud.

65. Wahiparaadiks määratud kohal seatakse karaulid koondriwisse, wahed karaulide wahel - kaks sammu. Karaulide ülemad seisawad oma karaulide paremal ti-iwal esimeses wiirus, karauli all ohwitserid - kara-uli ülemate seljataga, teises wiirus. Paigutajad sei-sawad: esimene wasakul tiival esimeses wiirus, teine ja kolmas kahe sammu kaugusel teisest wiirust äärmis-te parema ja wasaku tiibade ridade taga, neljas ja wiles ja teise wahetuse paigutajad, kui niisugused olemas on, seisawad teise ja järgmiste karauli pare-

ma ja wasaku tiibade ridade taga, kahe sammu kaugusel teisest wiirust. Trummaliid ja signalistid seisawad parem pool karauli ülemat. Karaulid wiiakse wahiparaadilt kohtadele nagu see on ettenähtud riwidrillis. Wäeosa ülema äranägemise järgi võib wahiparaadile saata muusika koor.

66. Karauli kordniku wastu wõtmiseks komandab rund:

1) „walwel”, 2) „terwituseks wött’ ”, peale seda asub ise paremale poole parema tiiba karauli trummalit.

Kui rundi wahiparaadil ei ole komandab wanem karauli ülem. Oma koha peale asudes annab rund auu ettenähtud korras.

Kui wahiparaadile ilmub wäeosa ehk kõrgem ülem, siis kuni „kogu” mängimiseni, karaulide kordnik komandab: 1) „walwel”, 2) „terwituseks wött’ ”. Kui ülemus ilmub pärast „kogu” mängimist, siis komandab koraulide kordnik ainult „walwel” ja ilmub ülemusele.

Märkus: Karaulid, kes on warustatud kinschalide ja karabiineritega niisama ka kinschalide ja rewolwritega, annawad au ilma külma sõjariista tupest ja karabiinerite rihmalt wõtmiseta, nagu see on ettenähtud ilma sõjaristideta komandodele.

Ohwitserid saluteerivad mõõkadega ettenähtud korras.

67. Pärast terwituse vastu võtmist, karauli kordnik komandab „jalale wött” ja pärast seda rewideerib karaulisi; nende koosseisu, kohuste teadmisi, sõjariistade ja varustuse korralikust. Peale rewideerimist annab komando „kogu” mängimiseks, mille järele trummalid ehk signalistid mängivad „kogu”, mille lõpemisel annab komando: „karauli ülemad, keskele, käies marsch”. Karauli ülemad ja rund selle käsu peale astuvad riivist välja ja lähewad wahiparaadi rinde keskele, ohwitserid 15 sammu, rund wasakul pool ohwitseri, rahwawälastest karauli ülemad seisawad kaks sammu ohwitseride taga, nõnda, et parema tiiwa karauli ülem seisaks paremal tiiwal seiswa ohwitseri seljataga. Peale seda annab karauli kordnik karauli ülematele ja rundile sedelid paroliga. Ohwitseridest karauli ülemad ja rund välja tulles karauli keskele, tõstawad käe mütsi juurde ja oma kohale jõudes lasewad käe maha.

68. Pärast paroli kätte andmist, teeb karauli kordnik nendele tarwilised korraldused ja komandab: 1) „karauli ülemad oma kohtadele käies marsch”, wiimased pööravad: esimene pool paremale, teine wasakule ja

lähewad oma kohtadele. Selle järele annab karauli kordnik komando: „parem poole, read kaheks, õlale /rihmale/ wõtt”, karaulidesse käies marsch”.

Märkus 1: Karaulid, vähemad kui kaheksa realiseeritud ridasid ei kahesta.

Märkus 2: Karaulid, kes on warustatud mõekadega, postidele minnes ja postilt tulles, mõekasid wälja ei wõta ja nendele komando „õlale wõtt” ei anta. Niisuguste karaulide tunnimehed paigastawad oma mõekasid ainult paigutaja komando järgi, pärast esimese wahetuse wäljakutset, tunnimees rindel - postile jõudes.

69. Liikumise algusega mängib muusika marschi, trummalid lööwad - karaulidesse nii kaua, kui antakse komando: „wabalt”. Muusika jääb kohale, kui käsku ei ole antud karauli saatmiseks. Muusika ei mängi kui on 10 ja rohkem kraadi kulma.

70. Karaulid, postidele minnes ja tagasi tulles tarwitawad riwi, nagu see harilikudele komandodele on ettenähtud, kus juures ohwitseri karauli ees, kahe samru kaugusel karauli ohwitserist, läheb trummel ehk signalist.

Karaulide vahetus, kus tunninges rindel.

71. 60 sammu kaugusel wanast karaulist, annab uue karauli ülem komando „walwel” ja wiib karauli, kui selleks ruumi on rindega, kui aga ei ole siis ridadega platformi ette ja jätab karauli 15 sammu kaugusel platformist seisma, niimoodi, et uue karauli tiiw tuleks wana karauli wosaku tiiwa wastu. Karauli seisma jäämisel wõetakse püssid jalale.

Märkus: Kui uus karauli ülem 60 sammu kaugusel wanast karaulist annab komando: „walwel” siis trummalid ehk signalistid hakkawad mängima „karaulidesse” ja mängiwad kuni karauli seisma jääiseni, selle juures lähewad nemad karauli parema tiiwa peale ilma et mängu katkestaks.

72. Peale karauli seisma jätmist ja joondumist, komandab karauli ülem: „walwel, terwituseks wõtt!” ja asub oma kohale möeka alla lastes, kus juures trummal ehk signalist mängib marschi.

73. Kui uus karaul on wanast 60 sammu kaugel, siis wana karaul tuleb platformile, asub määratud kohale, joondub ja karauli ülem komandab: „walwel”. Kui uus karaul on juba kohale jõudnud ja wäljajoondunud,

komandab wana karauli ülem esimesena: „terwituseks wõtt“, peale seda asub oma kohale ja wõtab terwituseks. Trummal ehk signalist mängiwad marschi.

74. Kui trummaliid ehk signalistiid on mängu lõpetanud, siis karauli ülemad tõstawad mõega üles /nodwöss/ ja lähewad üks teisele wastu, lähenedes kuni kahe sammuni, jääwad seisma ja lasewad mõega alla. Uus karauli ülem nimetab oma aukraadi, nime ja wana karauli paroli - wana karauli ülem - oma aukraadi ja nime, pärast seda tõstawad mõega üles, pööravad ümber ja lähewad oma kohale. Kohale jõudes, karauli ülemad komandawad: „jalale wõtt“, kus juures wana karauli ülem komandab esimesena. Peale jalale wõtmist, ^{siis} wana karauli ülem komandab: „tunnimees rindel, ette, käies marsch“. Tunnimees läheb wana tunnimehe juurde, wõtab posti wastu ja asub oma kohale. Wana tunnimees, peale posti üleandmist, läheb karauli rinde eest läbi oma karauli tiiwale. Peale tunnimeeste wahetust, mõlemad karauli ülemad komandawad ühel ajal: „parem pool, käies marsch“, wana karaul wiiakse platformilt ära, uus läheb otsekohe karauli ruumi, kus juures mõlemate karaulide trummaliid mängiwad marschi.

75. Kui wana karaul on platformilt ära wiidud, jätab

karauli ülem ta seisma ja komandab: „karauli all-ohvitserid ja paigutajad ette, käies marsch“, mille peale üleval nimetatud all ohvitser ja paigutajad astuvad reast välja ja karauli ülem viib neid karauli ruumi, karauli üle andmiseks, väljajäänud meeskonnale määrab wanema ja käseb püssid hakki panna. Kui külm on 10° ja rohkem, ehk ilm on halb, siis wana karauli wiiakse ruumi tagasi.

76. Kui uus karaul on ruumi foodud ja välja joondunud, kutsub karauli ülem paigutajad reast välja ja käseb neil vastu wõtta wanadelt paigutajatelt pitsati mudelid nimekirja järele ja suusõnaliselt üleantawad asjad ja kohused iga posti peal, järel walwates, et üleandmine sünniks täiesti korralikult. Peale seda kui karauli ülem kutsub esimese wahetuse tunnimehi välja, neile weel kord meelde tuletades nende kohuseid, käseb paigutajatel selle järgi walwata, et wanad tunnimehed korralikult postid üleannaks ja uued vastu wõttaks - saadab esimese wahetuse välja. Peale esimese wahetuse välja saatmist, teeb karauli jaotuse väljakutseks ja käseb püssid piramiidi panna.
77. Uus karauli ülem peab vastu wõtma wana karauli ülema käest: 1) postide plaani ja tabeli ja instruksioo-

nid postide kohta, 2) karauli raumis olevad asjad nimekirja järgi ja 3) peawahis arreteeritute raamatud arreteerimise lehed ja arreteerituid nimekirja järgi, mis on alla kirjutatud wana karauli ülema poolt.

78. Ohwitseri karaulis olevad asjad wõtab wastu, nimekirja järgi, karauli all-ohwitser.
79. Uue ja wana karaulide paigutajad, kui esimene wahetus on postidele pandud, raporteeriwad oma karauli all-ohwitserile, esimene postide wastuwõtmisest, teine üleandmisest; karauli all-ohwitserid, kui on kõigi paigutajate poolt raportid wastu wõtnud, ilma püssi-äeta lähewad ja raporteeriwad oma karauli ülematele, esimene karauli ja postide wastu wõtmisest, teine üleandmisest.
80. Kui karauli all-ohwitseride raporteerimise juures on karauli kordnik ehk mõni muu kõrgem ülem, siis uus karauli ülem, peale raportit wastu wõtmist ja korralduste andmist, raporteerib ülemale karauli wastu wõtmisest.
81. Kui karauli ülemad on karauli all-ohwitseri raportid wastu wõtnud, kirjutawad mõlewad karauli ülemad wana karauli wahikorra lehele alla, kus juures uus karauli ülem märgib wahikorra lehte kõik korratud, mis pos-

tidel ehk karaulis on, sisse. Peale allakirjutamist wana karauli ülem wiib oma karauli kasarmutesse.

Karaulide wahetus ilma tunnimeheta rindel.

82. Karaulide wahetuse juures, kus tunnimeest rindel ei ole, jätab uue karauli ülem karauli karauli tuumi ees seisma, ise ilmub wana karauli ülemale, nimetades oma aukraadi, nime ja wana paroli. Pärast seda wiiakse uus karaul karauli ruumi ja seatakse üles, kas wana karauli vastu ehk kõrwati, nii kuidas ruum lubab.
83. Peale suundmist, komandawad karauli ülemad ühel ajal „jalale wött“, parem pool, „käies marsch“, wana karaul wiiakse karauli ruumist wälja ja uus tuuakse asemele. Edasi sünnib wahetus nagu see on ettenähtud §§ 72-81.

Tunnimeeste paigutus.

84. Tunnimehed woiwad olla - wälimised ja sisemised, need oma korda - üksikud ja paaris. Üks paaris olewatest tunnimeestest nimetakse wanemaks ja tema täidab paigutaja kohuseid.
85. Wälimiste postide jaoks on putkad, kuhu riputakse posti üliriided, kui nad seljas ei ole.

Paaris postide putkad paigutakse sissekäigu ette, wastamisi lahtiste külgedega; üksiku postidel

nannakse putkaš wäljakäigust wasakule poole, lahtise künjega sinna poole, kus tunnimees näoga seisab.

86. Tunnimehed asetakse: 1) üksikud - wäljakäigust, mille juurde paigutatud, wasakule, seljaga wäljakäigu ukse poole; wälimistel postidel - paremal pool putkat, nii, et wasaku käe küünarnukiga puutuda putkat ja rindes joonduda temaga. 2) Paaris tunnimehed - mõlemal pool wäljakäigu uksest, näoga wastamisi, kus juures wanem seisab wasakul pool wäljakäigu uksest üks samm wasakul pool putkat, parem poolne (wäljakäigust) - paremal pool putkat, nagu see punkt esimeses tähendatud.

Tunnimeeste wahetus.

87. Iga postile minew wahetus riwitakse: kui temas ei ole rohkem kui kolm inimest - ühte wiirgu, kui aga rohkem - kahte wiirgu. Wahetus wahiakse rindega, kus juures paigutajad lähewad ees, kahe sammu kaugusel. Uue karauli esimese wahetuse juures lähewad mõlemad paigutajad, kus juures wana karauli paigutaja on kõrwu ja wasakul pool uuest paigutajast. Kõik komandod annab uus paigutaja. Paaris tunnimeeste wahetusel, läheb ees nendest wanemaks määratud tunnimees.

Au karauli all-ohwitserid lähewad wahetusele kõrwu. Kui karauli on määratud kaks wahetust paigutajaid, siis esimese wahetusega lähewad mõlemad kaasa, aga pärast wahelamisi, selle juures wana karauli paigutaja läheb kõrwu ja wasakul pool uue karauli teise wahetuse paigutajast.

88. Wahetused, tunni peale minnes, hoiawad püssid õlal, kes warustud rewolwriatega ehk karabiinidega ja mõõkadega ehk kinschalidega, lähewad nostidele - mõõgad ehk kinschalid tupes, karabiinid üle õla ja rewolwrid koburis. Kui wahetus läheneb wahetatawast tunnimeehest kümme sammu kaugusele, komandab paigutaja „walwel“.

89. Kui wahetus ligineb tunnimehele kahe sammu kauguseni, komandab paigutaja: „wahetus seis“, /kellel püssid õlal, need wõtawad jalale/ ise astub sammu paremale, pöörates näoga wahetuse rinde poole; wana karauli paigutaja asub nõnda sama wasaku tiiwal, näoga wastu uue karauli paigutajast. Selle järele komandab uue karauli paigutaja: „wahetus ette, käies marsch“, selle komando järgi wana tunnimees astub sammu paremale, uus tunnimees astub tema asemele jäädes seljaga wahetuse poole ja wõtab suusõnaliselt üleandwad

asjad ja kohused vastu, kui tarvilik, siis uus tunni mees ühes paigutajaga waatawad asjad ja posti järele. Peale uue tunnimehe riwist väljatulekut koonduwad ülejäänud paremale. Wahetus, kellel on mööganud paljastud, seisma jäädes neid tuppe ei pane, waid hoiawad kõik aeg õlal. Uus tunnimees, kes on warustud karahhiniga, wõtab selle rihmalt jalale paigutaja komando: „wahetus seisn järele. Wana tunnimees, wahetuse wasaku tiiwa peale jõudes, wõtab karahiini rihmale. Uus tunnimees, kes on warustud rewolwri ja kinschaliga, paljastab wiimast, aga wana - paneb selle tuppe ilma wõteteta, wahetuse järele, pärast ümber pööramist.

Kui wahetusega läheb ühes kolm paigutajat üks wana ja kaks uut/ siis uue karauli esimese wahetuse paigutaja, tunnimeeste wahetuse juures, asub kahe sammu kaugusele wahetuse parema tiiwa ette, teise wahetuse paigutaja temast wasakule ja kõrwale; kui ühel karaulil on kaks paigutajat, siis teise wahetuse paigutaja seisab üks samm wahetuse wasaku tiiwa ees. Kõik komandod sell juhtumisel antakse uue karauli esimese paigutaja poolt.

90. Wana tunnimees, wahetuse lähenemisel, wõtab püssi

- jalale ja seisab vaik. Üleandes uue tunnimehele kohused ja posti peal olevad asjad, asub uue vahetuse wasaku tiivale, aga uus tunnimees pöörab ümber. Peale seda komandab paigutaja: „õlale «õtt!» ja viib vahetuse järgmise posti juurde. Kui järgmise posti juures minnes, tuleb mööda minna karauli ruumist, saadab paigutaja ära vahetatud tunnimehed karauli ruumi.
91. Suusõnaline postide üleandmine seisab selles, et vana tunnimees annab edasi uuele: „post niisugune /näit. püssi rohu keldri juures/ peab walwama seda ja seda /annab posti kohta käiwad kohused üle/; üleandmisele kuulub: pitsatisi nii palju, lukusid nii palju. Kasuk, saapad j.n.e./ nimetab kõik mis kuulub üleandmise alla/”.
92. Kui üleandmise alla kuuluvad lukud ja pitsatid, siis peab uus tunnimees ühes paigutajaga järel waatama, kas ukсед, lukud ja pitsatid on terwed ja üleüldse järel waatama posti seisukorda.
93. Esimese vahetuse tunnimehe paigutamisel peavad mõlemad paigutajad selle järel walwama, et vana vahetuse tunnimees eieta posti uuele üleanneks ja et posti riided oleksid orras. Seda sama peab paigutaja tegema iga vahetuse juures.

94. Wana tunnimees annab posti peal olevad riided uuele üle peale vahetust. Paigutaja aitab wana tunnimehelt riideid ära wõtta ja uuele selga ajada. Rindel olewal tunnimehel aitab trummal ehk signalist.
95. Paaris tunnimeeste wahetamisel wiib wanem nooremat posti peale ja wahetawad ise nagu see on §§ 89 - 91 ettenähtud, kus juures wanem paneb enne noorema ja pärast wahetab ise teist wanemat tunnimeest.
96. Paaris autunnimehed - all-ohwitserid wahetawad wanu tunnimehi ühekorraga, iga üks oma ette, selle juures mingisuguseid komandosi ei anta. Autunnimehed - all-ohwitserid on alati paaris postil.
97. Uue karauli, paaris tunnimeeste wahetusel, esimese wahetusega, läheb kaasa wana karauli wanem tunnimees, kes asub uue karauli wanema tunnimehe kõrwal, wasakul pool temast.
98. Sisemiste postide wahetuse juures wiib paigutaja wahetuse kuni sissekäigu ukseni ja komandab: „seis, 2) wahetus ette käies marsch», wiimase komando järgi, läheb tunnimees, püssi jala juures hoides /mööka õlal/ paigutaja järgi ja ruumi sisseminnes wahetab wana tunnimehe nagu see on ettenähtud §§ 89 - 93.
99. Kui uue karauli esimese wahetuse wiimane tunnimees

on posti peale pandud, viib wana karauli paigutaja ärawahetud tunnimehed karauli ruumi, selle juures uus paigutaja läheb wasakul pool wanast paigutajast.

Wahetuste wäljasaatmine ja tagasitulek
karauli tuumi.

100. Tunnimehi peab wahetama iga kahe tunni tagant ja mitte paaris tundidel. Kui karaul astub postile paaris tunnil, siis teine wahetus tunnimehe saadetakse postide peale ühe tunni pärast ja mitte paaris tunnil. Wagusal ilmal, kui külm on 15° ja rohkem, tuulesel - wäheha külmaga wahetakse tunnimehi iga tunni tagant. Tunnimehi võib ka iga tunni tagant wahetada, kui on ilm väga palaw.
101. Kui tunnimehed said wahetatud ühe tunni tagant, siis wahikorra lehes, postide nimetuste all /lehekülje all/ tehakse märkus, et tunnimehed sellest tunnist kuni selle tunnini wahetasid iga tunni tagant, aga sellest tunnist ja selle wahetuse tunni peale paigutamise ja edasi - kahe tunni tagant. Kui selle juures oli kaks wahetust paigutajaid, siis weel märgitakse ära missugune paigutaja ja mis tunni ajal paigutas tunnimehi. Kui karaul astus postile paaris tunnil, siis peab seal samas ära märkima, et teine wahetus tunni-

- mehi on saadetud ühe tunni pärast ja sell kella ajal
102. Teisi ja järgmisi vahetusi käsib karauli ülem, ohwitseri karaulis - karauli all-ohwitser, vahetustel võtta püssid ja paigutajatel viia vahetused postide peale. Tunnimees rindel läheb otsekohe karauli ruumist ja vahetab wana tunnimehe karauli all-ohwitseri juuresolekul.
103. Peale viimase tunnimehe postile saatmist viib paigutaja vahetuse karauli ruumi.
104. Peale vahetuse välja saatmist karauli all-ohwitser, aga kus teda ei ole - karauli ülem, teeb väljakutseks jaotuse, nõndasama teeb ka jaotuse, kui vahetused on tagasi tulnud.

Karaulide rewideerimine.

105. Peale isikute, kellele otsekohe karaulid alluvad /Karnisoni ülem, komandant, karauli kordnik ja rund/ võivad rewideerida veel järgmised isikud: 1) kõik ülemad, roodu ülematest alates, 2) Pea- ja Kindral- Staabi ülemad, 3) sisekaitse ülem, 4) Sõjaministri poolt saadetud ohwitserid, 5) Komandandi adjutant. Punkt 4 ja 5 tähendatud isikutelt küsitakse narol. Roodu ülemale, rundiie ja komandandi adjutantidele, karauli rewideerimisel karaul ritta ei kutsuts.

106. Nende isikute karauli ruumi ilmunisel, kellel on õigus karauli rewideerida, seab karauli ülem karauli ilma püssideta ritta, komandab: „walwel“ ja raporteerib rewideerijale karauli seisukorrast. Ohwitseri karauli ülemad raporteerivad ainult neile isikutele, kellel on õigus karaulisi rewideerimiseks väljakutsuda püssidega.

Märkus: Raporti kawa: „H-ra /kindral/ Peawahis karaulis ja postide peal on ohwitsera 1, all-ohwitsera 3, muusikantisi 1, kapr. ja reamehi 20, wangis 10. Praeguse ajani ei ole karaulis ja postide peal midagi iseäraliku juhtunud /ehk mis on juhtunud/.“

107. Kui rewideeriija postide vaatamiseks saatjat nõuab, määratakse temale selleks ohwitseride ja all-ohwitseride karaulist üks paigutaja ja reamees; kaprali karaulist läheb karauli ülem ise, kes selleks ajaks oma kohused wanemale karaulis olewale rahwawäelasele üle annab.

108. Karnisoni ülem, komandant ja kõik otsekohesed ülemad, kui märkawad tunnimehi poolt teenistuse rikkumist, reawad temale sellest märkuse tegema. Kõik teised isikud, kellel on õigus karaulisi rewideerida nõndasama ka kõik ohwitserid, kes märkawad korratust posti

peal, peavad sellest teada andma karauli ülemale, ilma tunnimehele isiklikult märkuse tegemiseta.

109. Karauli rewideerivad isikud kirjutavad wahikorra lehte karauli rewideerimise aja ja mis nad selle juures tähelepannud.

Karauli ruumi nende isikute sisselaskmise kord, kes ei kuulu karauli koosseisu.

110. Karauli ruumi võib sisse lasta isikuid: 1) kes on tulnud karauli rewideerima, 2) kes toovad hoiule, ehk võtavad välja raha, kastides karauli kaitse all, 3) kellel on seaduslik luba wahiall olevate wangidega kokkuseamiseks, 4) kellel ameti asjus karauli ülemaga tarwis kokkusaada ja 5) kes on arreteeritud ohvitseride ja karaulide ülemate teenijad.
111. Karaulides kus tunnimees rindel, lastakse takistamata sisse ainult neid isikuid kellel õigus karauli rewideerida kuid tingimisel, et tunnimees neid näojärgi tunneks. Kui tunnimees rewideerijaid näojärgi ei tunne, helistab ta üks kord karauli all-ohvitseri väljakatsumiseks, kes käseb tunnimeest karauli väljakutsumata, ehk sisse lasta rewideerijat kui ta rewideerijat näojärgi tunneb, kui ta aga ei tunne, siis teatab sellest karauli ülemale. Wiimane läheb tuli-

jat karauli ruumi, kus juures tarbe korral küsib
paroli.

112. Punktides 3,3,4 ja 5 § 110 ära tähendatud isikuid
tunnimees peatab platvormi ees kinni ja kutsub kara-
uli all-chwitseri välja, kes kuulab neid üle ja laset
neid karauli ruumi, kellel on õigus sinna peaseda,
ehk kutsub karauli ülema välja.
113. Karaulis, kus tunnimeest rindel ei ole, peetakse
isikuid, kes wahi tuppa tulnud kinni ja kuulatakse
kohe karauli ülema poolt üle, peale nende isikute,
kellel on õigus karauli rewideerida ja keda karauli
ülem näo järel tunneb.

Öhtune ja hommikune eha.

114. Öhtune eha on kell 9 öhtul, hommikune - Karnisoni
ülema poolt määratud tunnil. Eha teate annab trummal
ehk signalist platvormil $\frac{1}{2}$ tundi enne eha.
115. Karaulis, kus tunnimees rindel, käseb karauli ülem
kaks korda kella lüüa ehk hüüda „ehale“. Trummal ehk
signalist hakkab eha mängima ja karauli ülem wiib
karauli platvormile ja komandab: „walwel“. Kui eha
on lõpetud, lööb trummal „walwel“, mille järel kara-
uli ülem komandab „palwele mütsid maha“ ja käseb
ühte karaulist „Meie isa“ palwet lugeda. Peale selle

lööb trummal „löpe“, karauli ülem kowandab „mütsid pähe“ ja viib karauli ruumi. Kui üle 5°R järele külma ehk vihmase ilm on, siis ei viida karauli välja, platformile lähed ainult trummal ja lööb „teate“ /signalist ei mängi kui külm on 10° ja rohkem/ ja siis eha „löpe“ lüüakse peale nalve lugemist karauli ruumis karauli ülema käsul. Palweks asub karaul karauli ruumis pitta.

116. Karaulis, kus tunnimeest rindel ei ole, teated ja eha ei mängita; kõik muud teadatakse ülemaal pool tähendatub seaduste järgi karauli ruumis.

Sisekord karaulis.

117. Karauli ruumist ei tohi ükski karauli toimkonnas olev isik ilma karauli ülema lubata lahkuda.
118. Ohtu eest eha kuni hommikuse ehani on ühe vahetuse tunnimeestel ja paigutajatel õigus puhata, kuid mitte riidest ega sõjarisibust wabastada. ainult krae baadid võib lahti wõtta. Puhkab see vahetus kellel kord tunni peale minna. Peale vahetuse väljasaatmist, õösel, ei tohi järgmine vahetuspuhkama heita, kuni wahetatud tunnimehed kõik tagasi on tulnud ja karaulile on tehtud jaotus.
119. Karaulis peab waikus ja kord walitsema. Laul, muusik

ja igasugused mängud on keelatud. Kangete jookide kaasatoomine ja joomine on keelatud. Karaulid ei tohi enese riided, rewolvrise ja mõõkasi maha võtta, peale mütside, püssid peavad riramiidide olema.

120. Öösel kui kõik vahetus puhkab ja karauli ruumi tuleb üllenus, siis karauli meeskond tõuseb rüsti ilma käskluseta ja püssideta ning panewad mütsid wähe, ritta seab ainult käsu järele.

121. Karauli ruumid peawad alati puhtad olema, trepid ja platform puhtaks pühitud ja liiwaga üle riputatud; eluruumides soojus 12-14°R. Ahjud mitte hiljem kui kella 17 köetud; wäewikust kuni hommika walgeni peawad karauli ruumid walgustatud olema.

Märkus: Karauli toimekonnale toidu soendamiseks lubatakse tuld teha kuni kella 19.

122. Karauli ruumi korras hoidmiseks, ruhtuse, kütte ja walgustuse järele waatamiseks, määratakse komandandi poolt walwur ehk majahoidja.

123. Sell juh tumisel, kui ruid ehk walgustuse materjali liig wähe wälja on antud, ehk kui hoone korras ei ole, annab sellest karauli ülem karauli kordnikule teada ja tähendab selle wahikorra lehte.

Karauli ritta kutsumine.

124. Karauli kutsutakse ritta järgmistel juhtumistel:
1) korrarikkumiste ja tulekahju korral karauli ruumi läheduses, ehk rahwa kokkukogumisel karauli ruumi ees, 2) vahetuseks, 3) ehale, 4) auandmiseks, 5) nende isikute käsul, kel' on õigus rewideerimisel karauli ritta kutsuda.
125. Rittakutsumise juures tulewad karaulid, kellel tunnimees rindel, karauli ruumist püssidega platformile wiia, teised karaulid, wõttes püssid, ridastawad karauli ruumis. Wiimased wiiakse karauli ruumist välja ainult tulekahju ehk rahwa kokkukogumise juhustel ja korrarikkumise kordadel.
126. Et karauli välja kutsuda, tunnimees rindel helistab kaks korda, kui kella ei ole siis hüüab „karauli välja“ ja ise astub putka juurde, määratud kohale. Karaulid, kus tunnimeest rindel ei ole, seatakse ritte väljawiimiseks karauli ülema käsu peale.
127. Karaulid, kus tunnimees rindel, wiiakse platformile ridedega paremalt ehk wasakult, /kuiqas ruum lubab/ püssid jala juures /möögad tupedes/ ja riwineb neli sammu wasakule putkast, joondudes putkaga. Trummal, ehk signalist, asub paremale poole karauli ülmas.

Kui karaul on asunud oma kohale, karauli üles koman-
dab: „paremale joondus ja peale selle täidab seda
mis otstarbeks karaul väljakutsutud.

128. Tunnimees rindel, karauli väljakutsumisel, seub oma
kohale ja jääb sinna kuni karauli tuumi viimiseni.

129. Kui karauli väljakutsumise juures on ründ, siis seub
tema parem poole trummalist, karauli kordnik parema-
le ründist.

Tunnimehe kohused ja õigused:

130. Tunnimees on puutumata isik.

131. Tunnimees peab: 1) oma posti ja kõik mis tema wälja-
alla usaldatud hoolsalt kaitsma, ^{ei tohi} 2) mingil tingimisel
postilt ilma wahetuseta ära minna, isegi siis, kui
tema elu hädas on.

Kui posti läheduses sünnib kära, lärmitsemine
ehk kakelus, siis tunnimees nõuab lärmitsejateelt
korrariikkumise lõpetamist; kui tunnimees näeb, et
üksinda korrariikkumist ei saa lõpetada, siis annab
tema sellest teada karauli ülemale kas wile, kella
ehk mõõda minewate isikute läbi; ehk häälega teatab
naabri postile edasi andmiseks karauli ülemale.

Nõnda sama toimetab tunnimees, kui posti lähedal
pääseb tuli lahti ja ähwardab posti ehk kui ise jääb

132. Tunnimees täidab ainult: a) karauli ülema, b) karauli allohvitseri ja c) oma paigutaja käske.

Ainult need kolm isikud võivad tunnimõest wähetada ja posti pealt ärawõtta.

133. Tunnimees peab posti peal alati walwel olema, millestki ennast segada laskma ja püssi mingil tingimisel ning kellegile ära anda ei tohi.

Tunnimehel on keelatud: istuda, magada, süüa, juua, loomuliku tarwitust toimetada, suitsetada, laulda, rääkida, raha ja teisi asju vastu wõtta, olgugi ainult hoiu peale, isikute käest, kelle käsuallane tunnimees ei ole.

Tunnimees wastab karnisoni ülema, komandandi, karauli kordniku, rundi ja kõigi oma otsekooste ülemate käskude peale.

134. Wälispostidel käiwad tunnimehed oma posti piirisid mööda ja püssi kannawad nii kuidas neil parem on. Wälimised paaris autunnimehed võiwad oma kohtadelt, kus need on pandud, mitte kaugemale minna kui 10 sammu. Tunnimees wangitoa ukse juures kui ka iga sise-mise posti peal hoiab püssi jala juures ja koha pealt ei liigu. Kui tunnimehel, üksiku ehk paaris

posti peal, oma ameti kohuste täpiseleks täitmi-
seks tarwis on kaugemale minna oma posti piirkonna-
siis on tema seda kohustatud tegema. Niisama peab
tema talitama ka sel' juhtumisel, kui posti lähe-
duses kellegi üle tarwitatakse vägiwalda, peab seda
kõrvaldama, kuid sel' tingimisel, et posti ei ähwar-
de hädaoht.

135. Tunnimees võib tarwitada sõjariista: a) wahi all
olewa isiku ehk posti kaitseks; b) enese kaitseks;
d) et wangi põgenemist takistada. Kõigis neis juh-
tumistes, kui võimalik sõjariista tarwitamist eemal
hoida, peab ta hüüdmise ja hoiatamisega kuritöö
katset takistama, ja ainult siis, kui see ei aita -
sõjariista tarwitama. Sõjariistade tarwitamise juh-
tumisel peab tunnimees ise otsustama, kas tarwitada
külma ehk tuleriista.

136. Postid, kus tunnimees seisab laetud püssiga, laetak-
se püssid nelja padrungi, rewolwrid täielise pad-
runi arwuga, enne posti peale minekut, kae juures
püssil kõik neli padrundi peawad jaotus neitja ham-
ba all olema. Püssid laadetakse tühjaks peale posti
pealt äratulekut karauli ruumis, paigutaja walwe
all.

137. Tunnimees ladu ehk rahakasti juures ei tohi kedagi ilma oma paigutaja /viimase äraolekul/ ilma karauli allohwitseri, ehk karauli ülema lubata nende juurde lasta.
138. Pitsati ärawõtmise ja uue pitsati pealepanemise waheajal ei tohi ta kedagi ilma selle isiku lubata sisse lasta, kes paigutaja juuresolekul pitsati ära wõttis.
139. Tunnimees, kes walwab mingisugust ruumi, peab waatama, et seinte sees kui ka ümbritsewates tüketes ei oleks wigastusi ega seinte all kaewandusi ja et keegi üle seinte ega tükete ei roniks. Sel' juhtumisel, kui üle tükete ehk läbi akende on mingisugused asjad wäljapillatud, wõttab tunnimees nad oma kaitse alla kuni paigutaja tulekuni.
140. Tunnimees püssirohu keldri juures - waatab selle järele, et keldri ligidal keegi ei sõidaks, suit-taks ja et 50-ne sammu kaugusel keldrist keegi tule ei teeks ega püssi ei laseks. Nendest keldritest, kus laternatega on lubatud käia, peab tabelites tähendud olema.
141. Tunnimees wangiäe juures ei pea neid wälja laskma, ega ühtegi isikut ilma karauli ülema, karauli all-ohwitseri ehk paigutaja lubata nende juurde laskma.

Wangitoa uste juures seisest, peab tunnimees akna sees olewa akna lähi kõige üle walwama, mis wahilused teewad ja tarwilisel korral sellest karauli ülemale teadustama. Wangimaja seinte, akende ja sedade ääres seisest, peab tunnimees waatama, et wangid akna raamisi ei rikuks, midagi üle aia ega seinä ei wiskaks, ega mööda minejatega ei kõneleks. Kui wangid tunnimehe nõudmisi ei täida, siis on ta kohustatud sellest teadustama karauli ülemale. Äärmisel korral tarwitab ta sõjariista, nagu see § 135 ette on nähtud.

142. Wangimaja sissekäigu juures seiswad tunnimehed ei tohi ilma wangimaja ülemuse lubata wangisi wälja ja kõrwalisi isikuid sisse lasta.

143. Tunnimehed, kes tulekahju juure on pandud, on kohustatud tulest wäljakantud warandust kaitsma ja kedagi ilma karauli ehk tulekahju juurde saadetud komando ülema lubata oma hoiu alla wõetud asju ära laskma wila.

144. Tunnimees rindel walwab karauli hoonet ja laseb ainult neid sisse, kellel õigus on karauli rewideerida, kui tunnimees teda näo järel tunneb; kui tunnimees neid ei tunne ehk kui keegi teine isik kara-

uli ruumi tahab minna, peab tunnimees tulijat plat-
formi ees kinni ja kutsub kellaga, ehk wile abil kara-
uli allohwitseri wälja, kes tulijat üle kuulab ja
ainult neid sisse laseb, kellel selleks õigus on.

Paigutaja kohused.

145. Paigutaja on kohustatud: teadma oma postide arwu, nende asupaika ja tunnimehe iseäralised kohused igal postil.
146. Paigutaja täidab ainult karauli ülema ja karauli allohwitseri käskusi.
147. Karauli astudes, wõtab uus paigutaja wanalt kõik postidesse puutuwad käsud ja pitsati mudelid vastu.
148. Tunnimeeste paigutamise juures peab paigutaja igakord:
1) järelwaatama, kas posti ära wõtmisel, kõik posti all olewad asjad rikkumata, lukud, pitsatid ja nõõrid mille külge pitsatid kinnitud - terwed, kas posti riided ja soojad saapad korras; 2) wõrdlema pitsatite nende mudelitega, mida ta sellejaoks karauli ruumist kaasa wõtab; 3) waatama selle järele, et wana tunnimees posti õieti ära annaks ja uus tähti oma posti kohustest aru saaks. Juhtumisel, kui paigutaja leiab pitsatite rikkumist, ehk muud korratust posti peal, siis kannab ta sellest karauli ülemale ette.

kasti juurde saadab, et kedagi sisse lasta, siis peab paigutaja pitsati mudeli karauli ruumist kaasa võtma ja selle pitsatiga võrdlema, mis rahakasti ehk ukse peal on. Peale nende kinnipanemist ja kinnipitseerimist peab paigutaja ühes tunnimiega, jälle uut pitsati oma mudeliga võrdlema.

150. Kui pitsati ärawõtmise ja pealepanemise vahel rahakast ehk hoone kauemaks ajaks lahti jääb, läheb paigutaja karauli ruumi tagasi. Pitsati peale panemiseks peab teda uuesti välja kutsuma.
151. Püssirohu keldrisse lastes, nõuab paigutaja, et siseminejad wildid jalga paneks ja sõjariistad maha võtaks.

Karauli allohwitseri kohused.

152. Karauli allohwitser on kohustatud selle järel walwama, et karauli ruumis walitseks kord ja waikus, ja et kõigi karaulis olewate rahwawäelaste poolt karauli teenistus täpisealt täidetak. Tema täidab ainult karauli ülema käskusi ja wiimase äraolekul ehk haigeks jäämisel asub tema kohuste täitmisele.

Märkus: Allohwitseride ja kaprali karaulides kõik karauli allohwitseri kohuseid täi-

davad karauli ülemad ise.

153. Karauli vahetuse juures võtab uus karauli allohvitser vanalt allohvitserilt nimekirja järele kõik karauli ruumis oleva varanduse nimekirja järel vastu.
154. Tema peab õigel ajal tunnimeeste vahetused väljasaatma. Iga vahetuse tagasi tulekul peab tema küsima postide seisukorrast, aga talvel waatab veel selle järgi, et tagasi tulekul tunnimeeste hulgas ei oleks ärakülmanud ja kui niisugused leiduvad, teatab sellest karauli ülemale.
155. Peawahis karauli allohvitser waatab wahialuste ruumid ja wahialused järele/mis on ettenähtud lisas: Wangide peawahis hoidmise kord/. Wangide kambrite wõtmed hoiab oma käes, ei tohi kedagi kambritest wälja, ega sisse lasta ilma karauli ülema lubata, wäljaarwatud juhtumisel kui wangidel loomuliku tarwituste toimetamiseks on tarwis wäljaminna.

Karaulist wäljasaadetud piikondade kohused.

156. Karaulist saadetakse piikond: 1) tunnimeeste rewideerimiseks; 2) iseäralistel juhtumistel teadete muretsemiseks. Piikondade arv, suurus ja wäljasaatmise aeg määratakse karauli ülema poolt kindlaks.

157. Karaulist väljasaadetud piilkonda ei määrata mitte vähem kui kaks inimest, sellest vahetusest mis viimasena posti pealt tuli.
158. Tunnimehe haigeks jäämise puhul jääb üks piiluritest posti peale, teine nendest läheb karauli ruumi sellest teatama. Kui piilkonnas on paigutaja, ehk all-ohwitser, siis esimene nendest võib ärawahetada haigeks jäänud tunnimehe oma vahetusest, viimane aga terwes karaulis tunnimehi vahetada.
159. Kui piilkond märkab tänawal wigastatud ehk haigeks jäänud inimest, annab sellest teada Karnisoni ülema-
le ja tee peal vastu tulijatele politseinikudele.
160. Kui politsei nõuab abi kellegi kinnipüüdmiseks, siis piilkond peab seda täitma ja kinniwõetu karauli ruumi wiima.

Karauli ülema kohused.

a) üleüldised kohused.

161. Wahiparaadi lõpuga astub karaul täieliselt oma karauli ülema alla, kes iga karaulis olewa isiku eest wastaw on. Sellepärast peab tema kõikide karaulis olewate isikute kohused teadma. Niisama on ta kohustatud ennast kõige instruksioonidega tuttawaks tegema, mis karauli ruumis väljapandud.
162. Karauli ülem täidab Karnisoni ülema, komandandi ja

karauli kordniku kärke.

163. Kõik käsu, mis tähendatud isikute nimel teiste isikute poolt edasi antakse, peavad paroolidega kindlustatud olema.

Karauli ülemal on õigus kahtlastel juhtumistel isikutelt, kes suusõnal käsku edasi annavad, kirjaliku tunnistust nõuda; peale selle peab ta enne käsu täide saatmist käsu tõelikkuse üle selgusele jõudma, sel' teel, mida ta ise kõige kohasemaks peab.

164. Karauli ülemale on keelatud: karauli hoonest lahkuda, külalisi vastu võtta, riidest lahti võtta, sõjariistu ära panna, kedagi karaulist vabastada ja tunniühik ühe posti pealt teise peale ümber paigutada, nende arvu suurendada ehk vähendada, peale nende juhtumiste, mis allpool ära on tähendatud.

165. Karauli ülem võib sõjariista tarvitamist allpool nimetatud juhtumistel nõuda, tema tagajärgede eest vastutamatata: 1) Wahi all olewa isiku ehk posti kaitsemiseks; 2) karauli enese kaitsemiseks; 3) awaliku arestantide mässu, wastuhakkamise ehk põgenemise katse korral. Enne sõjariistade tarvitamist peab karauli ülem neid isikuid, kelle vastu ta sõjariistus üles astub, kui võimalik, hoiatama.

166. Kära, kakeluse, õnnetu juhtumise ja korratuste puhul karauli läheduses, teatab karauli ülem sellest politseile; kui karauli läheduses rahwahulk kokku kogub, ehk käärimist näha on, seab karaul ennast karauli ruumi ette ja peab valmis olema pealetungimist tagasi lööma.
167. Kui politsei karaulilt abi nõuab, on karauli ülem kohustatud selleks otstarbeks mitte üle ühe kolmandiku oma meestest saatma, aga ainult siis, kui karaulil enesel hädadohtu karta ei ole.
168. Politsei nõudmisel peab karauli ülem võtma karauli wahi alla politsei poolt arreteeritud isikud; päewa ajal arreteeritute isikute üle peab kohe teatama karaulide kordnikule, õõsel arreteeritute kohta saadetakse teated peale kella 6 hommikul.

Politsei poolt arreteeritud isikud wabastakse arestist ehk antakse politsei wõimudele jälle tagasi wiimaste kirjaliku nõudmise peale, kui mitte linna komandant wõle teinud selles asjus teisä korraldusi ja kui kindel on, et wabastamise nõudmine tuleb tõesti politsei poolt. Tehtud korraldusest teatab karauli ülem sel' juhtumisel karaulide kordnikule.

169. Tule lahtipääsemise korral karauli ruumis, wiib

Karauli ülem viibinata karauli meeskonna ja vangid lähemasse kindlasse paika ja võtab tarvitusele abi- nõud, et päästa kõike tema hoolde usaldud varandust kohtu ehk ülekuulamise all olevad vangid piiratakse tunnimeestest läber. Distriplinaarteel arresteeritud isikud jäetakse tunnimeesteta.

170. Ärwardab postidel viibijaid tunnimehi tulekahju ehk weeputuse hädaoht, siis saadab karauli ülem paigutajad hädaohus olevaid tunnimehi postidelt wabas- tama. Paigutajad seawad postilt ärawõetud tunnime- hed sellesama posti lähedusse vähem kardetawatele kohtadele, nii et nad võiksid jätkata walwamist; on see wõimata, siis wiib paigutaja nad ära karauli ruumi. On hädaoht möödas, annab karauli ülem käsu tunnimehed endistele kohtadele tagasi wiia. Kõigist oma korraldustest kannab karauli ülem karauli kord- nikule ette.

171. Kui karauli läheduses juhtub õnnetus ja selle juu- tes on wigastatud ehk haawatud, siis karauli ülem käsib, sel' juhtumisel kui politseid lähedal ei ole, neid karauli ruumi tuua, annab abi ja teadustab juhtumisest lähemasse politsei jaoskonda.

172. Ohwitseride poolt arresteeritud rahwawäelasi on kara-

uli ülem ohvitseri isiklikul nõudisel kohustatud was-
tu võtta. Sel' juhtumisel peab ohvitser kirjaliku
teadaande arreteerimise põhjus est jätma, mille
karauli ülem karauli kordnikule saadab.

173. Et teada saada, kes tunnimehed postide peal korrali-
kult seisavad, on karauli ülem kohustatud aeg-ajalt
nende rewideerimiseks padrullisi väljasaatma. Tar-
vilisel korral võib ta selleks otstarbeks karauli
allohvitseri ehk paigutajaid saata. Et teada saada,
kas tunnimeestel nende kohused selged on, kuulab
karauli ülem iga vahetuse esimesel saatel neid üle.

174. Kui tunnimees ehk karaulis keegi haigeke jäänud
saadab karauli ülem haigeke jäänud mehe oma väeosas-
se ehk lähemasse hõrgemajasse ja annab sellest
karauli kordnikule teada. Ühes sellega nõuab ta
sellest väeosast, milline haige oli, uue tunnimehe

175. Jäab haigeke karauli ülemale. siis annab ta oma
kohused ajutiselt tähta vanemale karaulis olewale
rahwarbajasele, teatades sellest karaulide kordni-
kule; ilma viimase loata ei tohi ta karauli ruumist
lahkuda.

177. Juhtumisel, kui tunnimeeste vahetusel pitsit ukse
peal ja tema mudel ühesugused ei ole, ehk lubud,

nõõrid ja pitsatid rikutud on - teatab karauli ülem sellest kohe karaulide kordnikule.

177. Kõigist iseäralistest juhtumistest ja korraldustest annab karauli ülem wiibimata karaulide kordnikule teada.

178. Kõik suusõnalised ja kirjalikud teadaanded saadab karauli ülem, selleks otstarbeks määratud käskjalaga, ehk kui wiimast määratud ei ole, siis kellegi, karaulis olewa, rahwawäelasega.

b) Karauli ülem kohused peawahis.

179. Peawahis on karauli ülem kohustud: 1) walwama kindlaksmääratud korranõuete täitmise järele wangide kinnihoidmisel; 2) kõige abinõudega wangide ärajoomist takistada; 3) walwama selle järele, et wangidele antaks õigel ajal ja tarwilikul määral ainult seaduses ettenähtud toitu.

180. Karauli wahetusel wõtab wangi nimekirja järele wastu, millele wana karauli ülem alla on kirjutanud, ja waatab wangide ruumid üle, kas seal wigastusi wõi keelatud asju ei ole.

181. Leides wangi kambrites mingisuguse korratuse, nõuab ta selle silmapilkset kõrwaldamist isikutelt, kelle ühema ülewaatuse all seisab peawahihoone; suurema

korratuse ilmsikstulemisel, mis wõiks võimaldada wangide põgenemist, võtab tarwitusele abinõud põgenemise takistamiseks ja teadustab sellest korratusest karaulide kordnikule.

182. Kui wangid karauli ülemale kaebtusi annavad, teatab ta sellest karaulide kordnikule, aga ainult sel' juh-
tumisel kui kaebtus põhjendatud.
183. Arreteerimiseks toodud isikud võtab karauli ülem nende isikute kirjalikul ehk suusõnalisel käsul vastu, kellel on õigus käske anda; peale selle võtab ka veel vastu politsei ja ohvitseride poolt arreteeritud.
184. Wangisi vabastada, ehk kuhugi saata võib ainult komandandi korraldusel /vaata lisa/.
185. Karauli ülem on kohustatud peawahis wangide vastu-
võtmise ja karauli ruumist ärasaatmise juures olema, neid isiklikult nimekirja järele ülekuulama, paberid millega nad saadetakse - läbi vaatama.
186. Kui karauli ülemal teada, et saadetakse wang tähtis kurjategija, ehk kui teda põgenemises kahtlustakse - peab karauli ülem ettewaatusel abinõusi suurendama ja wangisaatjaid, keda wangi järele saadeti, hoiatama.

187. Kui wangid segadust ja korratust sünnitawad, wõtab karauli ülem abinõud käsile, et korda jalale saada, kui tal see korda ei lähe, on tal õigus ööda, kärmisel korral ka sõjariista tarvitada.
188. Wangi ärapõgenemisest annab karauli ülem kohe politseile ja karaulide kordnikule teada.
189. Wangide arwu suurenemisest ja vähenemisest tähendab karauli ülem wangide raamatusse üles.
190. Wõõraid isikuid wange waatama võib lasta ainult komandandi poolt väljaantud sellekohase luba ettenäitamisel. /waata lisa N^o. /
191. Karauli ülem saadab peale karauli wahetuse ühes wahikorra lehega ära: 1) lubad, milledega wõõrad käinud wange waatamas ja 2) komandandi eeskirjad ning wangide lahtilaskmise ehk kuhugi saatmise puutuwad politsei teadaanded, mis peawad warustuda olema nende isikute allkirjadega, kes wangid vastu wõtnud.

c) Karauli ülema kohused sõjawäe ja kodanlikes wangimajades, kus oma walitsus on.

192. Nende sõjawäe ja kodanliste wangimajade juures, kus on olemas oma walitsus, karauli kohuseks on välis-
- hõivekaitse ja abiandmine wangimaja-walitsusele

korra jalaleseadmiseks.

193. Karauli vastu võtmisel, karauli ülem wangial vastu ei võta.
194. Karaul ei vastuta wangide ärapõgenemise eest, sel' juhtumisel, kui ärapõgenemine on sündinud ettevalmistatud plaani järgi ja välist poolt põgenemist märgata ei olnud, ärapõgenemist peab teadustama karaulide kordnikule ja politseile.
195. Välimiste väravate võti hoitakse wangimaja ülemuse käes, sel' juhtumisel, kui karaul on seespool wangimaja piirawat aeda, peavad isikud, kellel on õigus karauli rewideerida, igal ajal läbi lastud saama.
196. Kui wangimaja-walitsus wangide saatmiseks nõuab konwoid, siis saadab karauli ülem tarvilise arvu konwoerisid, ainult sel' juhtumisel, kui tema käsutuses on selleks eraldi määratud inimesed; karauli koosseisust konwoid ei määrata.
197. Kui wangid on lastud hoowi peale välja jätta, siis peab karaul täiesti valmis olema igaks juhtumiseks ja kui tunnimeest rindel ei ole, siis peab tunnimees väljapandama välimise väljakäigu ukse juurde.

d) Karauli ülemate kohused rahasummade ja kroonu-
waranduste hoidmise juures.

198. Ladusesse ehk rahakasti juurde, mis karauli hoones on, lastakse sisse ainult järgmist juhtnõuget tõe-
lepannes: 1) karauli ruumi peab õigel ajal enne sisse-
lastmist eeskiri komandandi allkirjaga ja pitsa-
tiga saadetama, milles tähendatud on, mis kuu päeval
ja missugune isik /amet, aukraad, liignimi/ sisse
peab lastud saama; 2) kui tähendatud isikud määratud
päeval karauli hoonesse tulevad, peavad nad karauli
ülemale pitsatid ja pitsatite mudelid ettenäitama,
millega ladud ja rahakastid pitseeritud. Neid mudeli-
si ja pitsatisei peab karauli ülem karaulis olevate
mudelitega võrdlema. Kui pitsatid ja mudelid õiged,
läheb karauli ülem tulnud isikud paigutaja juuresole-
kul kasti juurde ehk ladusse.

199. Isikud, kes ladusse ehk rahakasti juurde on lastud,
peavad komandandi eeskirjas ja wahikorra lehes üles
tähendama, et sel' aastal, kuupäeval ja tunnil, selle
walitsuskonna alla kuuluwa rahakasti juures on
käinud.

Selle pealkirjaga saadetakse eeskiri ühes wahi-
korra lehega peale wahetust ära.

200. Ladudesse ja rahakastide juurde on keelatud lasta:
- 1) kui kõik komandandi eeskirjas ülestähendatud isikad ei ilmu, 2) kui nimetatud isikud õhtu peale kella 9 ehk hommiku enne kella 6 ilmuvad; 3) kui nad määratud päeval ei tule; 4) kui sisselaskmise eeskirja mitte otsekohse komandandi valitsuselt ei tule ja, 5) kui mudelid pitsatitega ühte ei lähe. Kõigil neil juhtumistel teeb karauli ülem eeskirjas märkuse, et sel' ja sel' põhjusel ladusse ehk rahakasti juurde ei lastud.
201. Tunnimeeste ülewaatuse all olevate rahakastide ja ladude juurde, mis mitte karauli ruumis ei ole, lastakse ilma komandandi lubata, kohase ülema nõudmisel. Selle juures peab karauli ülemale ette näitama pitsati mudeli komandandi allkirjaga ja pitsati enese, millega kast ehk ladu pitseeritud. Karauli ülem võrdleb pitsati mudeliga ja kui ta sarnaduses kind on, saadab ta paigutaja käsuga kasti ehk ladu juurde lasta.
202. Magasinidesse ja igasugu wahi all olevate ladudesse laskmise juures hoitakse sellest samast korras kinni, nagu rahakastide ja ladudesse laskmise juures juhtumisel, kui need ruumid kauemaks kui tunniks

kahtluseks, nõuab karauli ülem selleks ajaks tun-
nimeeste ärawõtmist. Kinnipidamise ja võttemise
ajaks paneb ta need uuesti vaigale.

203. Postideest, kus tunnimehed awamise järele ärawõetud
wõivad saada, peab tabelis tähendatud olema.

204. Iga kord, kui ladusse ehk rahakasti juurde laskmise
pühul tunnimehed selleks ajaks ära said wõetud, kui
ladud wõi rahakastid lahti olid, tehtakse karauli
ülse poolt wahikorra lehte märkus, mis ajast mis
ajani ladud wõi rahakastid lahti ja tunnimehed ära
wõetud olid.

e) Ajutiiste karaulide ülemate kohused: rahwa
kogumise puhul, teatrites ja tulekahjudel.

205. Kui karaul on wäljapandud suurema rahwa kogumise
puhul, siis karauli ülem, kättenäidatud kohtadel
paneab wälja tunnimehed, ülejäänud inimestele käseb
püssid hakki panna; püsside juurde pannakse tunni-
mees.

206. Kui politsei nõuab abi, korra jalulewõtmiseks, siis
karauli ülem saadab wälja piilkonnad, üks kolmandik
meeskonnast. Iga piilkonda peab saatma politseinik.

207. Kui politsei nõuab karauli ülemalt tõrwa karauli
tegewust, siis karauli ülem on kohustatud seda te-
gema.

208. Karauli postilt ära võtmine sünnib komandandi korraldusel.

209. Ohvitseri karauli ülem teatris etenduse ajal on teatri saalis, temale komandandi poolt kättenäidatud kohal, temal on keelatud saalis istumine ja mütsi peast ära võtmine.

Kui teatri on määratud allohvitseri karaul, siis karauli ülem etenduse ajal on karauli ruumis, kui temale komandandi poolt ei ole määratud teist kohta.

210. Karaulid tulekahjul määratakse sellest komandost, kes on tulekahju peale määratud. Karauli ülem sel juhul misel allub komando ülemale ja täidab tema poolt saadud käskusi.

Tunnimeeste väljapanek sünnib komandandi, ehk komandandi adjutandi korraldusel. Kui komandanti ega tema adjutanti ei ole, siis vanema politseiniku korraldusel.

Karaulide kordniku kohused.

211. Karaulide kordnik on temale alluvate karaulide ja walwe postide otsekohene ülem. Tema peab karaulide teenistuse täpisealuse täitmise järele walwama, selleks peab tema karaulisi ja postia kontroleerima.

Karaulide rewideerimisel, nende isikute poolt

keelel on õigus karauli ritta kutsuda terwitamiseks, raporteerib karaulide kordnik pärast karauli ülemat, kõikide temale alluvate karaulide seisukorrast.
/vaata lisa/.

212. Karaulide kordnik allub otsekohe komandandile. Kõik käsud, mis puuduvad karauli teenistusse, võtab tema vastu ainult Karnisoni ülemalt ja komandandilt. Kõik käsud, mis ülevalpool tähendatud ülemuste nimel edasi antakse, peavad tõendud olema paroliga.
213. Peale wahi paraadi karaulide kordnik läheb pea karauli wahetusele, kui tema ei ole teiste karaulide rewideerimisel.
214. Pärast pea-karauli wahetust ilmuwad uus ja wana karaulide kordnikud komandandile, kus teda ei ole Karnisoni ülemale raporteerima.
saades
215. Teada tulekahjust karauli läheduses, wangi põgenemisest ehk mõnest teisest juhtumisest, karaulide kordnik läheb sündmuse kohale.
216. Wangi ärajooksmise korral karaulide kordnik peab selgeks tegema, kas põgenemine sündis karauli ülema nõrga järelwalwe, tunnimeeste ehk konwoi lohakuse tõttu, ehk mõnel teisel põhjusel, millest ta ettekannab komandandile. Samati toimetab tema iga

teise sündmuse puhul. Kui karauli kordnik saab teate ohvitseride ja politsei poolt arreteeritud isikute kohta, siis kannab sellest komandandile ette edaspidiseks korralduseks.

217. Juhtumisel, kui karauli ülem jääb haigeks, kannab karauli kordnik sellest komandandile ette, kes teeb korralduse uue karauli ülema määramiseks, sellest väheosast, kust oli haigeks jäänud karauli ülem; juhtumisel, kus haigeks jäänud nõuab kiiret abi, saadab karaulide kordnik tema ära, ilma, et uue karauli ülema kohale jõudmist ootab.

218. Oma äraolekul pea-karaulist, annab karauli kordnik oma kohused rundile üle; kui ta ise on karaulide rewideerimisel, siis käseb rundil rewideerida need karaulisi ja postisiid missuguseid leiab tarviliku olevat. Karauli kordnik ja rund võivad pea-karaulist ühel ajal ära olla härmisel juhtumisel.

Seal kus karauli kordniku ei määrata, karaulide rewideerimine on pandud nende isikute peale /§34/. viimased peavad rewideerima karaulisi ja posta nagu see on ettenähtud § 211 ja rewideerimise tarajärjed sissekandma vahikorra lehte. Tähtsamatel karauli teenistuse rikkumisel ja iseäralistel juhtumistel pe

wad tähendatud isikud sellest ettekandma komandandile. Teistest kohustest, mis on ettenähtud §§ 212-215, on nemad wabastatud.

Rundi kohused.

219. Rund on lähem karauli kordniku abiline ja tema käskude täitja.
220. Pärast wahiparaadi läheb tema pea-karauli, kus ta lahkumata wiibib, wäljaarwatud aega kui tema on saadetud rewideerima karaulisi ja poste.
221. Karaulide rewideerimisest tagasi tulles peab rund selle tagajärgedest karaulide kordnikule ettekandma, iseäralistel juhtumistel peab tema wiibimata karauli kordnikule ettekandma juba sealt karaulist, kus oli korratus märgatud.

Terwitamine karaulis.

222. Karaulid, kus tunnimees rindel, kutsutakse terwitamiseks platformile: Riigiwanemale, Sõjaministrile, tema abile, Pea ja Kindralstaabi ülematele, Karnisoni ülemale, Komandandile, ehk tema kohuste täitjale, karauli kordnikule ja kõikidele otsekohestele ülematele pataljoni ülematest alates.
223. Karauli ei kutsuta terwituseks wälja: 1) Öhtusest

kuni hommikuse ehani; 2) kui külma rohkem kui 5° R järgi; 3) vahetuse ajal.

224. Wälja kutsuud karaul terwitab sõjarlista terwituseks wõttes, kui juures. 1) kui tunnimees rindel märkab isikut, kellele on tarwis wälja kutsuda, kutsub karauli wälja; wäljakutsutud karaul terwitab mitte kaugelmal kui 100 sammu, selle peale waatamata, kas karauli ja isikut lahutab wõre ehk kraaw. 2) Kui isik, kellele karaul wäljakutsutud, läheb karauli tagant mööda, siis terwituseks ei wõeta. 3) Wäljakutsutud karaul wõtab terwituseks ülemuse ärasõidu puhul platvormi eest, sel' momendil, kui wiimane istub sõidu riista. 4) Kui isik, kellele karaul wäljakutsutud, tuleb platformile, siis karauli ülem wõtab teda raportiga wasta. 5) Kui ülem, kellele karaul wäljakutsutud, annab käega märku, et teda mitte ei terwitataks, siis wiiakse karaul ruumi tagasi, aga kui ta annab tunnamehetele märki, siis tunnimees helistab üks kord, ehk hüüab: „jätta“. 6) Kui ülemus on karaulist möödunud, siis komandab karauli ülem: „jalale wõtt“ ja wiib karauli ruumi.

Kui karauli ülem on allohwitser, siis karauli

wäljakutsamise juures komandab: „terwituseks wött” mille järele tema ise kohale ei lähe, waid ilmub otsekõhe ülemuse juurde; kolme sammu kaugusele seisma jäädes wõtab püssi terwituseks ja raporteerib.

225. Kui terwitamise ajal tuleb uus karaul wahetusele, siis wana wõtab püssid jalale ja täidab seda mis wahetuse juures ettenähtud.

226. Karaulid, kus tunnimeest rindel ei ole, wäljaarwatud sise-karaulid, terwituseks wälja ei wiida; kui isik, kes karauli rewideerib, tuleb karauli ruumi, siis seatakse karaul ilma püssideta üles ja karauli ülem raporteerib. Teise ülemate ilmumisel karaul ritta ei seata, ainult kõik tõusewad püsti ja panewad mütsid pähe, kui see peast ärawõetud oli.

Õhtusest kuni hommikuse ehani karauli ritta ei kutsuta.

227. Karaulid, oma postidele minnes ja pärast wahetust tagasi tulles, terwitawad ülemaid üleüldiste riwi-määrustiku reeglite järgi.

228. Karaul tulekahjul ja kõik ajutised karaulid terwitawad ülemaid walwel seisakuga püsside taga.

Tunnimeeste terwitamine.

229. Tunnimehed terwitawad: 1) terwituseks wöttes: kõigi

kindralitele, admiraalidele ja ohvitseridele; väljamaa saadekutele; väljamaa ohvitseridele, kui nad sõjaväemundris on. Välispostidel olles antakse au hommiku ehast - õhtu ehani. 2) Püssi jalale jättes ja ainult „walwel” seisest allohvitseridele, oma otsekohestele ülematele, oma paigutajale ja neile rahwawäelastele, kes „wabaduse risti” kannab, kui ülem läheb tunnimehe seljatagant mööda.

230. Tulekahjudel, wangide juures, seespool wangimaja aeda ja tunnimehed kellel on püssid laetud - seisawad ainult walwel.
231. Wälimised tunnimehed jääwad seisma ja pööravad seljaga posti poole, wäljaarwatud paaris au tunnimehed, kes auandmiseks asuwad putka juurde.
232. Terwituseks wõetakse mööda minewale ehk sõitjale ülemale, kui tema kaugemal ei ole kui 100 sammu.
233. Paaris tunnimehed wõtawad terwituseks ühe korraga, kus juures noorem waatab wanema peale.
234. Tunnimehed kiriku ukse juures, kiriku teenistuse ajal, nii ka au tunnimehed surnu juures wõtawad palwele mütsid maha.
235. Tunnimehed wahetuse juures kellegile terwituseks ei wõta.

Sua 15-1-24.

Korrapidaja ohvitseri kohuseid laisarstides
ja haigemajades.

236. Lähema korva ja haigete korraliku ülespidamise järel valvamiseks, sõjaväe haigemajades, määratakse korrapidajad: 1) I järgu ja kohaliku haigemajadesse üks allohvitser; 2) III järgu haigemajadesse üks ohvitser ja üks allohvitser; 3) III järgu haigemajadesse üks ohvitser ja kaks allohvitseri; 4) IV järgu - kaks ohvitseri ja kaks allohvitseri.

Karnisoni ülema äranägemise järgi, I järgu ja kohaliku haigemajadesse võivad korrapidajaks määratud saada ka ohvitserid.

237. Ohvitserid, kes on määratud haigemajadesse korrapidajaks, oma kohuste täitmisel alluvad haigemaja ülemarstile.

Haigemajades, kus on määratud kaks korrapidajat ohvitseri, noorem nendest allub vanemale, kui ülemarst nende ameti kohuseid ei ole ära jaganud, s.t. ühe poole haigemajast ühele, teise poole haigemajast teisele. Viimasel juhtumisel korrapidajad allohvitserid määratakse mõlematele korrapidaja ohvitseridele.

238. Haigemaja korrapidajad vahetatakse kell 14. Pärast vahetust kirjutavad nad alla ambulantsi raamatule.

kus juures uus korrapidaja sinna ülesmargib kõik tema poolt märgatud väärnähtused.

239. Korrapidaja ohvitser käib palatid läbi päeval ja öösel /peale nende palatide, kuhu ilma iseäralise arsti loata kedagi ei lasta/ ja vaatab järel:

- 1) et igalpool oleks puhtus, korid ja vaikus, 2) et toidu väljaandmine sünniks õigel ajal ja et saaksid ainult arsti poolt ette kirjutatud toitu, 3) et palatites, koridorides ja väljakäigu kohtades oleks ettenähtud soojus, öösite - vastav valgustus, 4) et korrapidajad fetskerid ja sanitaariid oleksid oma kohtadel ja haigetega ümberkäimine oleks korralik, iseäranis raske haigetega, 5) et haigete juurde pääsemine wöörastel isikutel oleks lubatud korrapidaja ordinatori ehk ülem-arsti poolt ja et haigetele ei toodaks toitu ega mingisugust jooki, 6) et haiged ei mängiks mängusi, mis on haigemaja walituse poolt ära keelatud, nii sama ka raha peale; suitsetaks ainult selleks ettenähtud ruumis ja ilma ülem-arsti lubata haigemajast ei lahkuks.

240. Kui haiged haigemajasse tulekul ehk seal olles tahawad hoiule anda raha ja wäärtasju, siis wõtab korrapidaja ohwitser need vastu ja annab ära hoiule

kwiitungi vastu, missuguse annab haigele. Niimoodi hoiule wõetud asjad ja raha kantakse hoiule wõtja poolt iseäralisse raamatusse kuhu allakirjutab korrapidaja ohwitser.

Haige ühest haigemajast teise ülewõtmise ja ka surma korral, tõendab korrapidaja ohwitser oma allkirjaga neid seaduses ettenähtud märkusi, mis on wastuwõtte piletitel: esimesel juhtumisel - nende asjade ja raha üle, millega haige üle wiiakse, aga teisel juhtumisel - kõige surnu waranduse üle ja nende asjade üle mis ära tarwitati surnu katmiseks matuse puhul.

241. Korrapidaja ohwitser rewideerib söögi keetmiseks kööki toodud toiduaineid ja jookke, et nende kaal ja arv oleksid õiged. Toidu ainete headuse eest korrapidaja ohwitser ei wastuta, aga kui tema märkab, et toiduained halwad on, siis peab tema sellest ülemarstile ette kandma ja sellest teeb märkuse korrapidajate taamatusse. Toidu keetmise juures peab wiibima korrapidaja ohwitser. Toidu wäljajagamise juures korrapidaja ohwitser kontroleerib tema headust ja liha portsiooni suurust.

242. Kui korrapidaja märkab haigemajas mingisugust korra

tust näht. pildilises halb öhk, temperatuur ei ole nii kui see on ettenähtud, haigete ülewalpdamine on halb, walgustus on weike ja õigel ajal ei walgustata, siis korrapidaja kui see võimalik, kõrwaldab ise neid puudusi kui ei ole võimalik - kannab sellest ette ülem-arstile ja märgib korrapidaja raamatusse.

Nõnda sama talitab tema kui leiab toidu halwa olewat, ehk teda ei anta õigel ajal wälja ja antakse vähemal arwal ja mitte tohtri ettekirjutuse järgi.

243. Kui haigemajas juhtub mõni sündmus, mille lahendamise nõuab ülem-arsti korraldusi, siis korrapidaja on kohustatud sellest wiibimata ja kiojalikult ülem-arstile teadustama. Mässu ja muu korrarikkumise puhul korrapidaja wõtab tarwitusele kõik abinõud korraldajale seadmiseks, ühtlasi kannab sellest ette ülem-arstile ja komandandile.

244. Terveks saanud ja haigemajast wäljakirjutatud oma wäeosadesse seadmiseks, rahwawäelasi waatab läbi korrapidaja, kas on wastawalt aastaajaga, riides ja küsib järgi, kas nad on kõik oma riided ja asjad tagasi saanud, mis oli antud hoiule,

245. Sel' juhtumisel, kui haigemaja tulewad waatama Kar nisoni ülem, komandant, ülem-arst ehk üleüldise

Kindral, korrapidaja raporteerib neile ja saadab neid haigemaja ülewaatuse juures.

Kui korrapidajal on tarvis lahkuda kuskile teise haigemaja osasse, siis küsib tema selle isiku käest, keda saadab, luba lahkumiseks.

246. Korrapidaja ohwitser, haigete wangide juures, peale üleüldiste kohuste, on veel kohustatud: 1) selle järele walwama, et vastu wõetud wangidel kaasas ei oleks mingisugust asja ega riista, millega wõiks kellegile kahju sünnitada; 2) wõtab tarwitusele kõik abinõud, et wangide põgenemist takistada ja kui sünnib nende keskel mingisugune korratus, siis likwideerib seda. Wangide järel walweks korrapidaja ohwitseri käsutada on karaul, kes otsekohe allub temale. Kõigist korratustest karaulis korrapidaja ohwitser kannab ette karaulide kordnikule.

247. Korrapidajad allohwitserid täidawad korrapidaja ohwitseri käskusi. Allohwitser, kes waatab söögimise järgi, peab kõik aeg köögis wiibima ja selle järgi walwama, et portsionid ja toit saaksid õiglaselt ja normi järgi haigetele wälja jagatud. Kõigist ettetulewatest wäärnähtustest kannab ette korrapidaja ohwitserile.

248. Peale nende, üi walpool tähendatud kohuste, korrapi-
daja ohwitsar peab käsitamiseks wõtma kõiki instruk-
tsioonina, mis eraldi wäijatöödatud mõnede haigemajade
kohta. Instruksioonid peawad kinnitatud olema Karni-
soni ülema poolt, ärakirjad ülem-arsti poolt ja pea-
wad olema korrapidaja ohwitsari ruumis.
249. Haigemajades, kus ei ole korrapidajat ohwitsari, kõik
ülewalpool tähendatud kohused täidab korrapidaja all-
ohwitsar, selle wahega, et kõigist korraldustest, mis
sünnib, kannab ette ülem-arstile suusõnaliselt /kir-
jalikult seda ei tee ja raamatusse sisse ei kannab/.
Kannab ette kirjalikult komandandile ainult kõigist
erakorralistest juhtumistest.

Sõjawäeline abinõudmine kohalistele wõimudele
tulekahju kustutamise juures.

250. Abinõudmiseks tulekahju lahti pääsemise puhul määrat-
akse iga karnisonis olewast wäeosast terve 30-päewa
peale: jalawäe polgust - kompanii, mitte vähem kui
36 rida kahe ohwitsariga; pataljonist - pool kompa-
nii 18 rida ühe ohwitsari juhatuse all; ratsawäe
polgust - pool eskadroni ühe ohwitsari juhatuse all;
suurtüki patareid - rühm 12 rida allohwitsari juha-
tusel. Nendest komandodest tulekahjul karauli teenis

tuseks määratakse: kompaniist - rühm ohvitseri juhatusel; pool kompaniist - jagu, aga pool eskadronist - kaks jagu allohvitseri juhatusel.

251. Tulekahjule määratud komandod ja ohvitserid ei tohi mingil tingimisel lahkuda oma wäeosa piirkonnast peale õpustel käimise.
252. Peale komando ärasaatmist tulekahjule, wäeosas määratakse igaks juhtumiseks teine toimkond.
253. Tulekahjul komando ülem komandandi juhatus järgi paneb wälja karauli, ülejäänud inimesed wõtawad osa tulekahju kustutamisest.
254. Tulekahju lõpul, kui wanem tulekahju juures wiibiw politseinik teatab komandandile, et sõjawägesid enam tarwis ei ole, siis komandandi käsul wõetakse tunnirõhed ja karaul postidelt ja komando wiiakse kasarmutesse. Kui komandandi tulekahjul ei ole, siis komando ülem talitab komandandi adjutandi ehk wane ma politseiniku käsu järgi.
255. Peale komando tagasitoomist, komando ülem kannab ette korrapidaja ohwitserile ehk wäeosa ülemale komando tulekahjule ja tulekahjult äratuleku ajast ja tulekahju kohast ja kõigist, mis tulekahjul juhtus.

256. Tulekahjule määratud komandod saadetakse ka välja weeuputuse puhul.

Wangide konwoerimine karnisoni piirkonnas.

257. Igapäewane konwoide toimkond tehakse ühes karauli toimkonnaga. Konwoi määramiseks wäeosast, peab komandant juba eelmiselpäewal teate saatma wäeosasse.

258. Konwoid wõiwad määratud saada karauli koosseisus ehk eraldi komandod oma komando ülemaga. Kui konwoi asub karauli ruumis, siis ohwitseri karaulis, konwoi komando üle allub karauli ülemale.

259. Konwoi komando ülem peab alati olema konwoile määratud ruumis.

260. Konwoeeride ruumis peawad olema instruksioonid komandandi allkirjaga, milles peab ära tähendatud olema kelle nõudmise peale tuleb konwoerid väljasaata. Selle juures järgmiselt talitada: 1) välja, töödele wiivate wangide juurde, kus on olemas oma wangimaja walitsuse konwoerid ei määrata ja 2) konwoeerisid, kes on määratud wangisi wiima ametlikudesse kohtadesse, teise teenistuskohhta ei saadeta.

261. Kõik nõudmised wangide konwoerimiseks peawad tehtud olema kirjalikult, milledes peab äratähendatud olema partiide arv ja arv igas partiis, nende ärasaatmise

koht ja kelle allkirja vastu neid üleanda. Ühte partiiisse, ilma raudadeta ei tohi rohkem wangisi määrata kui kuus inimest.

Märkus: Wangide konwoeerimise tähed peale wahetust saadetakse wäeosa ülemale.

262. Konwoeeride arv, kui wangisi wiiakse jala ilma raudadeta, peab ühe inimese wõrra wangide arwust suurem olema. Kui wangid wiiakse jala raudades, siis konwoeerisid peab määrama: ühe wangi juurde - kaks konwoeeri; kahe juurde - kolm; kolme - neli; nelja ja wiie - wiis; kõigi ülewalpool tähendatud juhtumistel üks konwoeeridest peab olema kapral - konwoeeride ülem. Kuue ja kuni 10 wangi juurde määratakse - 6 kuni 7 konwoeeri. 11 - 20 wangi juurde 8 ja mitte rohkem kui 12 konw.; 30 - 18 konw.; 40 - mitte rohkem kui 20 reameest. Peale reameeste kõigis neis juhtumistest määratakse üks allohwitser. Kui wangide partii on suurem kui ülewalpool tähendatud, siis konwoeerisid määratakse üks kolmandik wangide arwust nõnda, et ühe konwoeeri peale tuleb kolm wangi.

Märkus: Wangide saatmise puhul kodanlistesse kohtadesse, wangimaja ülem peab iga partii ärasaatmisel ühe saatja kaasa

andma, kes äranäitab konwoeeridele isiku kellele wangid üle antakse.

263. Kui wangisid saadetakse kinnises wangi töllas, siis neid saatma määratakse kolm konwoeeri, teised konwoeerid lähewad otseteed jala sinna kohta, kus wangid saadetakse.

Nendesse ametlikudesse kohtadesse, kus on olemas kartserid, peale kolme, kes saadawad kinnist wangi tölda, teisa konwoeerisid ei määrata.

Komandandi käsul, wangid kinnises töllas, wõiwad saadetud saada ilma konwoeerideta.

264. Arasaatmisele määratud wangid wõetakse vastu wanema konwoeeri poolt nimekirja järgi ja antakse üle wastuwõtjale, kes selles samas nimekirjas alla kirjutab

Kui wangid tuuakse tagasi, nende sama konwoeeride saatel, kes neid wiisid, siis saatja isik tähendab sellest wangide nimekirjas. Wangide tagasi toomise puhul wangikotta, wõtab neid vastu nimekirja järgi wangide järelwaataja, kes ka teeb wastawa märkuse wangide nimekirja peale.

Wangide saatmise juures konwoeerid seatakse järgmiselt: 1) kui kaks konwoeeri, siis lähewad nemad wangi kõrwal teine teiselpool ja natuke taga-

pool wangi, kus juures wanem läheb paremal pool;

2) kolme konwoeri juures kaks lähewad külgede peal ja wanem taga; 3) kui on kolm ja rohkem, siis üks läheb ees, teised külgede peal ja wanem taga.

265. Konwoerid on kohustatud: 1) hoidma wangisi põgenemise eest, 2) peawad wangidel ära keelama armuandi küsimast ja kõrwaliste isikutega läbirääkimist; 3) kui wangide elu kallale kiputakse, siis peab neid kaitsma.

266. Kui wang kawatseb ärapõgeneda, siis konwoerid wõiwad tarwitada sõjariista sel' samal alusel kui tunimees.

267. Konwoerid kedagi ei terwita. Kohtu saalis hoiawad püssid jala juures ja seisawad wabalt; konwoerid, kes on warustatud külma sõjariistaga peawad neid hoidma alati paljastud.

Konwoerid mütsa peast ära ei wõta.

Ohwitseride ja rahwawäelaste ilmumine (esitlemine)
ülematele ja wanematele.

268. Kõik maawäes teeniwad kindralid, staap ja aber - ohwitserid peawad ilmuma oma ülemusele. 1) wäeosasse ehk asutusesse ilmumise puhul, nõndasama ka wäeosast lahkumise puhul; 2) puhkusele ehk komandööri-

nisele ja sealt tagasi tuleku puhul; 3) aukraadis kõrgenduse puhul; 4) suurte pühade puhul kui ülem annab selleks käsu.

269. Ohwitser, kes on määratud wäeosasse, peab ilmuma wäeosa ülemale; kui ilmub päewakäsus tema määramisest kompaniisse /patareisse, eskadroni/, siis pataljoni ja kompanii ülemale. Seda sama täidetakse ka sel' juhtumisel, kui ohwitser wiiakse ühest kompaniist teise ehk ühest wäeosast teise. Peale seda ober-ohwitser peab weel ilmuma kõigile wanematele staap ja ober-ohwitseridele.
270. Ilmudes ülemale ehk wanemale, kindralid, staap ja ober-ohwitserid nimetawad oma aukraadi, nime ja ameti ja peale selle ilmumise põhjuse, näit. /Sw. Tehnika Koolist noor.leitnant KASEPUU ilmub Teile alluwa polku määramise puhul/.
271. Kõik sõjawäes teeniwad isikud ilma oma otsekoheste ülemate lubata ei tohi mingisuguse palwega kõrgema ülema poole pöörata.
272. Kõik sõjawäe arstid ja ametnikud peawad talitama oma ilmumise puhul nõnda-sama, kui ohwitserid.
273. Rahwawäelased, kes ilmuwad ohwitserile väljaspool oma wäeosa piirkonda, peawad ilmuma selles vormis

mis on ettenähtud Karnisoni ülema pääwakäsuga. Kui ilmuvad ohwitseri käsu peale kasarmus, laagris ehk oma wäeosa piirkonnas, siis ilmuvad mündris ehk sinelis ilma külma sõjariistata. Kui ilmuvad ülemale korteris, siis peakate peab peast ärawõetud olema.

274. Rahwawäelaste esitlemine kõrgema ülemusele tehakse otsekohese ülema poolt selles vormis, mis määratakse.

275. Sel' juhtumisel, kui kindralid, staap ja aber-ohwitserid ilmuvad kuskile linna ehk alewi puhkusele ehk komandeerimisele, on nemad kohustatud. 1) ilmuma Karnisoni ülemale ja komandandile, kui nimetatud ülewäenad madalkul tulijad; 2) on kohustatud oma piletid ehk eeskirjad esitama komandantuuris; 3) teadustama komandantuuris: a) oma aadressi muutmisest; b) puhkuse pikendusest; c) haigusest, kui see takistab õigeks ajaks teenistusse ilmumist; d) oma väljasõidust.

Rahwawäelased puhkusele tuleku puhul peawad komandantuuris oma piletid registreerima.

Märkus: Kohtadel, kus ei ole sõjawäe ülemaid, kindralid, staap ja ober-ohwitserid peawad oma tulekust teadustama politsei wõimudele, rahwawäelased oma piletid

registreerima politsei valitsuses.

276. Kindralid, staap ja ober-ohvitserid peavad ilmuma isiklikult sel' juhtumisel, kui need jäävad ruskile punkti /linna, alevi/ kaamaks kui kolm päeva; piletid peavad registreerima igal juhtumisel.

277. Ohvitserid, kes ilmuvad oma polgu ehk pataljoni staabi raioni, peavad tingimata ilmuma oma polgu ehk pataljoni ülemale.

Wähema tähtsusega ladude hoidmine.

(Wahipostid).

1. Wahipostidel, kui nemad on oma wäeosa piirkonnas, peab olema kaks wahetust, kui wahipostid on wäljaspool wäeosa, ehk kui on wälja komandeeritud teise linna rohkem ajaks, kui üheks päewaks, siis iga posti jaoks saadetakse kaks wahetust ja iga wahetusesse kaks wahti s.o. neli inimest iga posti jaoks. Peale selle, kui wahipost asub eraldi ruumis, siis määratakse sinna üks kapral wanemaks.

Märkus: Kui postil on kaks wahetust, siis määratakse ka kaks wanemad, millest üks täidab komando ülena kohuseid.

2. Wahipostid, kelledel on ühine ruum karauliga, alluwad karauli ülemale ja sel' juhtumisel wanemat ei määrata. wiimase kohuseid täidab karauli ülem ehk karauli all-ohwitser.
3. Wahiparaadile wahid tulewad külma sõjariistadega ilma püssideta, wäljaarwatud allpool toodud juhtumised, ja asuwad: need, kes on ühes ruumis karauliga, selle karauli wasakutiwale; kõik teised - wahiparaadi wasaku tiiwale.

- Piiri ääres, mobilisatsioonil väljakuulutamise puhul, vahipostid tuuakse vahiparaadile püssidega.
4. Vahiparaadil, karauli ülemate väljakutsumisel vahiparaadi keskele, ilmuwad ka vahipostide wanemad paroli saamiseks; väljatulekul hoiawad käe mütsi juures, kui püssid on, siis üleüldisel alusel, püssi jala juures hoides.
 5. Vahipostid, ei pea wahetamata jääma kauemaks ajaks kui karaulid s.o. 24 tundi.
 6. Vahipostide wahetus sünnib ilma mingisuguse tseremoniata, ainult uue wahiposti wanem teatab wana posti wanemale wana paroli.
- Uue posti inimesed tuuakse otsekohe wahi ruumi.
7. Wahid wahetawad ise, wanema käsul, kus juures posti wastuwõtmise juures peawad talitama ühel alusel tunni meestega.
 8. Posti peal seistes, waht peab hoolega kaitsma kõik mis tema hoole alla on usaldatud ja posti pealt ära minna mingil tingimisel ei tohi ilma wahetuseta ehk ilma lubata. Temal on keelatud: magada, suitsetada ja raha ehk mingisuguseid asju wastuwõtta nende isikute poolt, kellel ei ole õigust neile käska anda; õõsel peale seda keelatakse neil weel istuda.

9. Kõrgealase teenistuse kohuste rikkumise eest võetakse vastutusele ühel alusel päevnikuga.
10. Wahtidel on lubatud sõjariista tarvitada: 1) iseenda kaitseks ja 2) posti kaitseks.

Neis mõlemis juhtumises, kui võimalik sõjariista tarvitamisest loobuda appi hüüdmisega ehk ähvardamisega .

11. Wahtisi tuleb vahetada: päeval soojal ajal - iga nelj ehk kuue tunni tagant; öösel ja külmal ajal nõnda, kui tunnimehi.
12. Ladude juurde laskmise kord, mis wahipostide walwe all on, sünnib Karnisoni ülema poolt äramääratud korras.
13. Kui ladu võetakse tunniks ehk kauemaks ajaks lahti, siis waht võetakse postilt ära ja ladu kinnipanemisel pannakse uuesti posti peale.
14. Wahipostid warustatakse, ühel alusel, karaulidega, posti riiete, saabaste ja wiledega.
15. Wahid postidel terwitawad kõiki neid ülemaid, keda terwitawad tunnimehed. Terwitamiseks wahid, kui ilma püssideta, tõstawad käe mütsi äärde, kui püssidega, siis pii kui tunnimehed.
16. Wahiposti ruumid peawad nendesama tingimistele wasta-

ma kui karauli ruumid.

17. Wahiruumi laskmine ja wahiruumi sisemine kord on sarnane karauli ruumi laskmisega ja karauli ruumis walitsewa korraga.
18. Wahiruumi ärrateeritud vastu ei wõeta, nõndasama ka wahipostid politseile abi ei anna.
19. Wahiposte terwitamiseks, ehale, wahetusele j.n.e. ritta ei kutsuta, isegi sel' juhtumisel, kui wahipost asub ühes ruumis karauliga.
20. Kui rewideeri ja nõuab wahipostilt saatjat, siis lähed wahiposti wanem ise, oma asetäitjaks jättes wamat rahwawäelast.
21. Wanema kohused wahipostidel on: a) Wahetusel wõtab tema kõik asjad ja inventaari nimekirja järgi vastu; b) õigel ajal saadab wahutused wälja ja kannab kõik tarwilised andmed wahikorra lehte; c) walwab täppi-pealse teenistuse kohuste täitmise järgi postidel ja korra järgi wahitcas; d) temal on keelatud vastu wõtta wõeraid isikuid, wahtisi juurde panna ehk wähendada, neid ümberpaigutada, wäljaarwatud juhtumised, kui posti peal ähwardab hädaoht, tulekahju, weeuputus. Nendes juhtumistes tema kas wõtab wahi posti pealt ära ehk paigutab teda, wähem hädaohtliku

male kohale; e) wahi haigeks jäämise puhul saadab haige oma wäeosasse millest ette kannab karaulide kordnikule ja ajutiselt paneb teise wahi haigeks, jäänud asemele; g) kui wanem ise haigeks jääb, siis annab tema oma kohused, wanema rahwawäelasele üle, kannab sellest karaulide kordnikule, aga ise ruumist enne ei lahku, kui saab selleks luba karaulide kordnikult; h) Kõigist erakorralistest juhtumistest wanem kannab ette karaulide kordnikule, selleks saadab tema teenistusest waba wahi, kui kedagi wabad ei ole, siis läheb tema ise ja annab ettekande lähemasse karauli edasi andmiseks.

L i s a Nõ.7.

Riideworm karnisoni teenistuse juures.

a) Karaulis, konwoeris ja piilkonnas.

1. Rahwawäelased, kes on määratud karauli, konwoerideks ja patrulli, peavad olema rännak wormis, ühe padrunitaskuga ja ilma ranitsata, sinel kokku rullitud üle wasaku öla ehk seljas; wiimasel juhtumisel rakmed pannakse sineli peale. Konwoerid ja patrullid on nõndasama kui tunnimehed warustatud sõjariistadega ja padrunitega.

2. Wahiparaad määratakse sinelites ehk frenshides Karnisoni ülema poolt arvesse võttes aasta aega.
3. Kui temperatuur on alla 10° varjus ja külma tuule käes siis karaulid, karaulide kordniku korraldusel, panevad sinelid selga kuigi aasta aja järgi pidid frenshides olema.
4. Kui wahiparaad oli määratud frenshides ja wahepeal hakkas vihma sadama, siis karaulide kordnik teeb korralduse sinelite selga panemiseks. Vihma üleminekul sinelid rullitakse uuesti kokku.

b) Karauli ruumis.

5. Talvel, kui karaul wahiparaadil on sinelites, siis karauli ruumis peavad ka sinelid seljas olema.
6. Suvel peale öhtuse eha karaulid panevad sinelid selga /wõivad frenshid seljast ära võtta/.
7. Sisepostid õõseks sinelisi selga ei pane.
8. Rahwawäelased, kes astuvad karauli rewolwritega, wiimaseid karauli ruumis ära ei wõta.

c) Tunnimeestel.

9. Wahetustel, kes on sinelites, külmal ilmadel sinelite all peavad frenshid olema; wahetused, kes on frenshides, kokkurullitud sinelid peavad oler üle wasaku öla.

Posti peale asudes kokkurullitud sinel riputakse putkasse.

10. Posti tulup ja soojad saapad pannakse selga kui on 5° ja rohkem külma, tuulese ilmaga võib olla vähem 5° Tulup pannakse sineli ja rakmete peale.
11. Neil postidel, kes asuvad karauli ruumi läheduses, tunnimehed panewad soojad saapad ja tulupi selga karauli ruumis enne wahetust; postidel, kes on karauli ruumist kaugemal, soojad saapad ja kasukas pannakse selga, wahetuse ajal. Postid, kus võib tunnimees kasuka selga panna karauli ruumis ja kus wahetuse ajal määratakse kindlaks komandandi poolt.
12. Tunnimehed soojas ruumis on alati frenshidega, külmal ajal posti peale tulles ja äraminnes panewad sinelid selga frenshi ja rakmete peale.

d) Tulekahjul.

13. Osa komandodest, kes on määratud karauli, peab warus tatud olema sõjariistade ja padrunitega ühel alusel karaulidega. Ülejäänud osa on ilma sõjariistata. Riide worm on sarnane karauli wormiga.

e) Komandod, kes on määratud abiks.

14. Komandod, kes on määratud abiks kodanlistele võimu-

dele, peavad varustatud olema sõjariistade ja paäru-
nidega ühel alusel karavidega. Riide vorm on aasta
aja järgi, frenchades ehk sinelites. Kui komando
läheb välja kauemaks ajaks ja oma raioonist kauges-
male, siis peab tema olema täies rännak vormis.

L i s a Nõ.10.

Wangide hoiukord peawahis.

a) Üleüldised määrused.

1. Wangid saadetakse peawahhi kaaskirjaga ehk ettekirju-
tusëga, kus peab olema ära tähendatud: wäeosa kus
teenib, tema aukraad, ees ja priinimi, aresti põhjus
ja kestvus.

Märkus: Rahwawäelaste arreteerimise tähe peal
peab weel ära tähendatud olema tema
juures olewad asjad ja warustus.

2. Kõik andmed, mis on arreteerimise tähes, kantakse
peawahis olewasse arreteeritute raamatusse.
3. Arreteeritutel ei pea kaasas olema mingisugust tera-
riista ega asja peale seda, mis allpool §§ 8 ja 17
on ettenähtud. Nendel ei tohi kaasas olla mingisugust
mänguriista. Raamatutest wõiwad kaasa wõtta määrus-
tik, õperaamatud ja pühalikku kirjandust.
4. Arreteeritutel on keelatud: käratsemine, korrariiku-

mine, laulmine, läbi akna rääkimine, kaardimäng. Puhkewäljastel on keelatud tubaka suitsetamine.

5. Hommiku, tund enne karaulide wahetust ja kuni õhtuse ehani arreteeritud peawad olema neile määratud riides.
6. Kartseri wõtti peab olema karauli allohwitseri käes, wangisi sisse ehk wälja lasta, peale loomuliku ratwitu se, karauli allohwitser ilma karauli ülema käuta ei tohi. Kartserid, kus asuwad distsiplinaar arreteeritud ohwitserid, lukustatud ei saa.
7. Wangide juurde lastakse hommikusest ehast õhtuse ehani komandandi poolt allakirjutatud piletite järgi. Piletis peab ära tähendatud olema, ees ja liignimi ja isiku aukraad ehk seis keda wangi juurde lastakse ja peale selle kui kauaks ajaks.

Piletid antakse wälja üheks korraks ehk teatud aja peale. Esimesel juhtumisel pilet on maksew ainult selle päewa jooksul mis on pileti peal äratähendatud; peale selle karauli ülem wõtab selle ära ja ühes wahikorra lehega saadab wäeosa kantseleisse. Piletid, mis on wälja antud teatud aja peale pärast aja lõppu; niisuguste piletite wäljaandmise üle peab karauli ruumis olema komandandi teadaanne. Arreteeritute juurde, kes on kohtu ehk eeluurimise all, lastakse ainult ka-

rauli ülema ehk karauli allohvitseri juuresolekul; mõnel iseäralisel juhtumisel komandant võib ka kokku seamise, eeluurimise all olewa wangiga, lubada ilma karauli ülema juuresolekuta, ja siiski ainult wasta- wa kohtu wõimude poolt wäljaantud kirjaliku loaga. Niisugusest lubast peab kokkusaamise pileti peal ära tähendatud olema.

b) Ohwitseride ja ametnikude hoiu kord.

8. Arreteeritud ohwitseridel ja ametnikudel on lubatud pidada oma woodid.
9. Toitu muretsewad oma kulul oma teenija ehk peawahis olewa walwuri läbi.
10. Teenija arreteeritu juurde lastakse karauli ülema lubaga, kui see komandandi poolt ei ole ära keelatud. Kohtu ehk eeluurimise all olewate ohwitseride ja ametnikude juurde lastakse teenijad punkt 7 ettenäh- tud korras.
11. Loomuliku tarwitusele lastakse ilma konwoeerita kui komandandi poolt ei ole selle üle korraldust tehtud.
12. Arreteeritud ohwitseride ja ametnikude kohtusse saamise puhul karauli ülem annab neid üle selle isikule, kes näitab ette komandandi ettekirjutuse. Arreteeri-

tu wastuwõtja peab eeskirjale allakirjutama mil' kuupäewal ja tunnil wangi wastu wöttis ja tagasi töö. Peale karauli wahetust eeskiri saadetakse ühes wahikorra lehega.

13. Arreteeritud ohwitserid ja ametnikud wõiwad üks kord nädalas saunas käia, konwoi all ehk ilma temata, komandandi äranägemise järgi.

c) Rahwawäelaste hoiu kord.

14. Rahwawäelaste kartserites hoiu kord on ettenähtud sisemäärustikus.
15. Üleüldises kartseris hoitakse neid rahwawäelasi, kes on kohtu, ehk eeluurimise all ja need kes on ohwitseri ja politsei poolt kinnipeetud korrariikkumise eest.
16. Rahwawäelased, kes on eeluurimise ehk kohtu all, saadetakse wahi all, kandraamatu juures komandanturi, kus neid järel waadetakse ja selle sama wahi all saadetakse peawahti komandandi kaaskirjaga.

Peawahis karauli allohwitser waatab uuesti wangi läbi.

17. Arreteeritul peab kaasas olema järgmised asjad: prentsch ehk pluuse, püksid, sinel, müts, saapad,

aluspesu ja veel üks paar puhast pesu. Kui kõiki ülalpool warustust ei ole, siis komandant nõuab puuduvad asjad vastavast väeosast.

18. Kõik üleliigsed asjad, mis punktis 17 ettenähtud ei ole võetakse ära ja peale selle võetakse ära tubakas, tikud ja raha, mis saadetakse komandantuuri ehk antakse üle vanemale konwoerile ja sel' juhtumisel kirjutakse konwoeri saate raamatusse, sinna kirjutakse ka sisse wangi vastu wõtmisest.

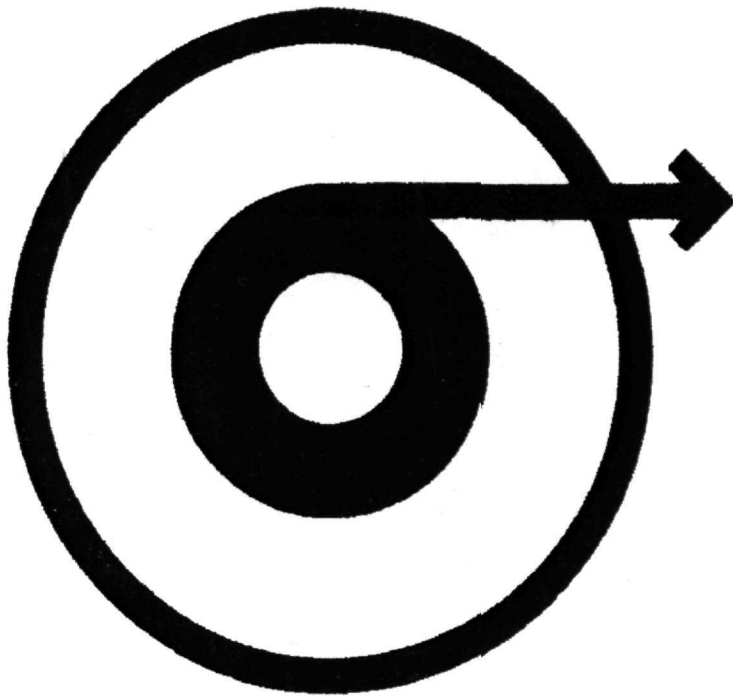
Märkus: Vanem konwoer, oma waeosasse tagasi tulles, annab kõik arreteeritult ärawõetud asjad ja raha sellele isikule kelle käest wangi wastuwõttis.

19. Arreteeritud üleüldises kartserites magawad naaride peal, kus on alus kotid ja padjad.
20. Toitu saawad komandandi korraldusel.
21. Loomuliku tarwitusele saatmise juures on konwoerid.
- Öösiks pannakse selleks otstarbel riist.
22. Hommikul riist wihakse wangide poolt wälja ja kartser tuulutakse.
23. Karauli wahetusel arreteeritud seatakse ritta naaride ees ülelugemiseks.
24. Ülelugemist toimetas karauli allohwitser karauli

ülene juuresolekul. Tema waatab järgi ruumi ja arreteeritud.

25. Wahetuse ajal wana ja uus karauli allohwitserid käiwad kõik kartseris, koridorid, wäljakäigu kohad läbi ja waatawad kas pörandad, seinad, akna raamid, trellid j.n.e. korras on.
26. Arreteeritud waadetakse karauli allohwitseri poolt läbi peale karauli wahetust, selleks kui wõimalik, wangid tuuakse wälja teisi kartseri ehk koridori ja pärast kartseri, aluskottide, patjade j.n.e. järel waatamist tuuakse ruumi tagasi, üks haawal ja peale nende läbiotsimist.
27. Arreteeritute saatmiseks karauli ruumist peab selleks otstarbeks komandandi poolt konwoeerid saadetud, olema Arreteeritute saatmine loomuliku tarwitusele sünnib wangi talitajate saatel.
28. Arreteeritud rahwawäelased peawad saunas käima kaks kord kuus ja iga kord komandandi poolt saadetud konwoi saatel.
29. Arstlise ülewaatamiseks komandandi korraldusel käib kaks korda kuus arst, wangisi ülewaatamas.

SÄILIKU LÖPP

Wäljawõtted karnisoni määrustikust .
[Eesti : s.n., 1923] 90 lk. ; 22 cm.

B12729371

EST.MF.3447

E.W. Meriwäe terwishoidline aruanne.
[Tallinn : s.n.], 1924-1925 , 94 lk.
ill. kaas ; 23-24 cm.

B12844342

EST.MF.3447